

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÉ ČINY A PŘESTUPKY V DOPRAVĚ SE
ZAMĚŘENÍM NA ŘÍZENÍ VOZIDLA POD VLIVEM
NÁVYKOVÉ LÁTKY**

Autor práce: Petr Novák, DiS

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiál uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi za cenné rady, trpělivost, připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt

NOVÁK, P. *Trestné činy a přestupky v dopravě se zaměřením na řízení vozidla pod vlivem návykové látky : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 54 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jozef Bandžak

Klíčová slova: trestný čin, přestupek, návyková látka, silniční doprava.

Práce pojednává o jednom z nejnebezpečnějších chování řidičů motorových vozidel, Jedná se o řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu nebo návykové látky.

V roce 2010 Policie ČR eviduje 75 522 dopravních nehod, přičemž 5 015 dopravních nehod bylo zaviněno pod vlivem alkoholu. Při těchto nehodách bylo 102 účastníků silničního provozu usmrceno a 2 291 zraněno.

Práce je rozdělena do tří částí. V první části je věnována návykovým látkám podle jejich druhu a jsou zde popsány účinky návykových látek na lidský organismus.

Druhá část je zaměřená na trestné činy a přestupky, kterých se řidič tímto jednáním může dopustit.

V poslední části jsou rozepsány technické prostředky, které Policie ČR používá při zjišťování, zda řidič není pod vlivem návykové látky nebo alkoholu a je zde i popsán postup policejního orgánu v případě, že takové jednání zjistí.

Při práci autor vycházel jak z vlastních poznatků, které získal během služby u Policie ČR, tak i z odborné literatury.

Abstract

NOVÁK, P. *Traffic crime and offences with focus on driving under the influence : a bachelor thesis*. České Budějovice : College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 54 p. Head of bachelor thesis : JUDr. Jozef Bandžak

Keywords: crime, offence, addictive substance, traffic.

The thesis details one of the most dangerous behaviors of drivers of motor vehicles - driving under the influence of alcohol or addictive substances.

In 2010 the Police of the Czech Republic recorded 75 522 traffic accidents, of those 5 015 traffic accidents were caused by drunk driving. 102 people were killed and 2 291 people were injured in these accidents.

The thesis is divided into three parts. The first part classifies addictive substances according to their category and also describes the effects of drugs on the human organism.

The second part focuses on crime and offenses which the driver can commit in this act

The last part explains technical resources used by the Police of the Czech Republic to determine whether the driver is under the influence of an addictive substance or alcohol and it also describes police procedure in the event that such behavior is found.

The work is based on author's personal experience gained while in the service of the Police of the Czech Republic and also on professional literature.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíle a metodika bakalářské práce.....	11
1.1 Metody použité v bakalářské práci.....	11
2 Pojmy – trestný čin, přestupek, omamné a psychotropní látky.....	13
2.1 Správní delikt.....	13
2.1.1 Přestupek.....	13
2.2 Trestný čin.....	14
2.3 Návykové látky.....	15
2.3.1 Alkohol.....	15
2.3.2 Omamné a psychotropní látky.....	16
2.3.2.1 Stimulanty.....	16
2.3.2.2 Opiáty.....	16
2.3.2.3 Kanabionidy.....	17
2.3.2.4 Halucinogenní drogy.....	17
2.3.2.5 Těkavé látky.....	17
3 Účinky návykové látky na lidský organismus.....	18
3.1 Účinky alkoholu na lidský organismus.....	18
3.2 Účinky návykových látek na lidský organismus.....	19
3.2.1 Kanabionidy.....	19
3.2.2 Stimulanty.....	19
3.2.3 Halucinogenní drogy.....	19
3.2.4 Opiáty.....	20
4 Povinnosti řidiče v dopravě v souvislosti s alkoholem a návykovými látkami.....	21
5 Trestné činy v dopravě	23
5.1 Trestné činy.....	23
5.2 Trestné činy v dopravě	25
5.2.1 Nedbalostní trestné činy.....	25
5.2.2 Úmyslné trestné činy.....	26
5.2.3 Ohrožení pod vlivem návykové látky.....	27
6 Přestupky v dopravě.....	30
6.1 Dopravní přestupek.....	30

6.1.2	Objekt dopravních přestupků.....	31
6.1.3	Objektivní stránka dopravních přestupků.....	31
6.1.4	Subjekt dopravních přestupků.....	31
6.1.5	Subjektivní stránka dopravních přestupků.....	31
6.2	Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu v souvislosti s řízením motorového vozidla pod vlivem alkoholu nebo návykové látky....	32
6.3	Bodový systém.....	34
7	Technické prostředky ke zjištění návykové látky u řidiče motorového vozidla.....	36
7.1	Technické prostředky ke zjištění, zda řidič není pod vlivem alkoholu.....	36
7.1.1	Použití jednorázové detekční trubice.....	37
7.1.2	Použití analyzátoru.....	38
7.2	Technické prostředky ke zjištění, zda řidič není pod vlivem jiné návykové látky.....	41
8	Postup Policie ČR při kladné detekci alkoholu nebo jiné návykové látky u řidiče motorového vozidla.....	43
8.1	Kladná detekce alkoholu v organismu.....	43
8.1.1	Postup policejního orgánu v případě, že naměřená hodnota je stejná nebo vyšší než 1 g/kg.....	44
8.1.2	Postup policejního orgánu v případě, že naměřená hodnota je nižší než 1 g/kg.....	45
8.1.3	Postup policejního orgánu v případě, že naměřená hodnota je stejná nebo nižší než 0,24 g/kg.....	45
8.2	Kladná detekce návykové látky v organismu.....	46
8.3	„Problémový“ pachatel.....	47
	Závěr.....	48
	Seznam použitých zdrojů.....	50
	Seznam obrázků.....	53
	Přílohy.....	54

Úvod

„Opilý řidič, veselý vrah“¹

Asi nejběžnějším protiprávním jednáním, kterého se může lidský jedinec dopustit, jsou delikty v dopravě. Může se jednat o dopravní přestupky, nebo i trestné činy. V podstatě každý lidský jedinec se každodenně stává účastníkem silničního provozu a porušit nějaké pravidlo silničního provozu je snadné. Tyto pravidla jsou značně svazující a striktně dána, ale vzhledem k tomu jak důležitou oblast lidské činnosti upravují, to rozhodně není na závadu. Tohoto protiprávního jednání se tedy dopouštějí i osoby jinak zcela společensky nezávadné a bezproblémové. Samozřejmě, že zákon rozlišuje i závažnost porušení daných pravidel a odstupňuje i výši potrestání od domluvy až po odnětí svobody. Všeobecně se přepokládá znalost těchto pravidel u všech účastníků silničního provozu.

Dá se říci, že poměry ve společnosti odrážejí i chování účastníků silničního provozu. Je smutným faktem, že v poslední době došlo ke zhoršení situace v dopravě, narůstá agresivita a bezohlednost mezi účastníky silničního provozu. Jedním z ukazatelů nekázně účastníků silničního provozu je statistika dopravních nehod.

„Policie České republiky v roce 2010 šetřila 75 522 nehody, při kterých bylo 753 osob usmrceno, 2 823 osob těžce zraněno a 21 610 osob lehce zraněno. Odhadnutá hmotná škoda dopravní policíí na místě nehody je 4 924, 987 mil. Kč.“²

Nejvíce nehod způsobili řidiči motorových vozidel, což je logické, protože oni jsou nejčastějšími účastníky silničního provozu. Na druhou stranu, například chodci způsobili 1 243 dopravních nehod. Z toho je vidět, že účastníkem silničního provozu může být skutečně každý. Je potěšitelné, že počty dopravních nehod klesají, stejně tak jako následky. Vzrůstá pouze hmotná škoda na vozidlech a poškozených věcech. To je ovšem dáno tím, že vozidla jsou na jednu stranu bezpečnější, ale na druhou stranu stále také vzrůstá jejich hodnota.

Je potřeba také vzít v úvahu tu skutečnost, že v současné době již není povinnost hlásit dopravní nehodu za splnění určitých podmínek Policii České republiky. To se zcela určitě také projevilo ve snížení počtu nehod.

¹ BOBULE [online]. ČSFD.cz. [cit. 19. března 2011]. Dostupný z WWW : <http://www.csfd.cz/film/233933-bobule/>.

² Informace o nehodovosti na pozemních komunikacích České republiky za rok 2010 [online]. Policie České republiky. str. 1 [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Ve své práci se chci zaměřit na jízdu motorovým vozidlem pod vlivem návykové látky. „Policie České republiky v roce 2010 eviduje 5 015 nehod zaviněných pod vlivem alkoholu (tj. 7,1% z celkového počtu), při kterých eviduje 102 usmrcených osob (tj. 13,6% z celkového počtu) a dalších 2 291 osob bylo zraněno. V porovnání s rokem 2009 je počet těchto nehod nižší o 710 (tj. o 12,4%), počet usmrcených je nižší o 21 osob (tj. o 17,1%) a počet zraněných je nižší o 367 osob (tj. o 13,8%). Ve statistikách dopravních nehod je dále vedeno 14 nehod, při kterých byla 1 osoba usmrcena a dalších 13 osob zraněno a kdy viník nehody byl současně pod vlivem alkoholu a drog. U dalších 151 nehod zjistila Policie ČR u viníka nehody, že byl pod vlivem drog. Při těchto nehodách přišlo o život 14 osob a dalších 100 osob bylo zraněno.“³

Přesto, že došlo ke snížení počtu skutků, jedná se o vysoce nebezpečné jednání účastníků silničního provozu. Neustálé debaty zda tolerovat nějakou hranici alkoholu v organismu při řízení vozidla a bagatelizace celého problému značně stěžuje práci represivních složek státu. Je asi i v povaze českého národa snaha dělat si z veškerých nařízení legraci. Svědčí o tom i můj úvodní citát z filmu *Bobule*, kde je řízení pod vlivem alkoholu zobrazováno ve značně odlehčené formě. To ovšem ke komediím patří. Je ale pravdou, že většina účastníků silničního provozu chápe tento druh humoru jenom jako formu odlehčení celého problému a ne jako návod jak se na silnicích opravdu chovat.

O tom, že situaci je třeba brát vážně, vypovídá i skutečnost, že od 1. ledna 2010 je povinnou součástí silniční kontroly dechová zkouška na přítomnost alkoholu v organismu.

Stačí se podívat na několik novinových zpráv. Nijak zvlášť jsem je nehledal. Stačilo si otevřít noviny a číst – „Opilec za volantem smetl ve smyku ženu s 11měsíční dcerou“⁴, „Řidič vypil půl litru alkoholu a v Praze naboural pět aut“⁵, „Vodku jsem si dal až po nehodě, tvrdil řidič se třemi promile policistům“⁶, „Policie chytne 90 opilých

³ *Informace o nehodovosti na pozemních komunikacích České republiky za rok 2010* [online]. Policie České republiky. str. 9 a 10 [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW:

<http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

⁴ NOVÝ, P. *Opilec za volantem smetl ve smyku ženu s 11měsíční dcerou* [online]. Novinky.cz, 31. 1. 2011, [cit. 18. února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/krimi/223810-opilec-za-volantem-smetl-ve-smyku-zenu-s-11mesicni-dcerou.html>

⁵ NOVÝ, P. *Řidič vypil půl litru alkoholu a v Praze naboural pět aut* [online]. Novinky.cz., 5. 1. 2011, [cit. 18. února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/krimi/221455-ridic-vypil-pul-litru-alkoholu-a-v-praze-naboural-pet-aut.html>

⁶ KOLISCHOVÁ, L. *Vodku jsem si dal až po nehodě, tvrdil řidič se třemi promile policistům* [online]. Indes.cz, 7. 3. 2011, [cit. 12. března 2011]. Dostupný z WWW: http://olomouc.idnes.cz/vodku-jsem-si-dal-az-po-nehode-tvrdil-ridic-se-tremi-promile-policistum-1mo-/olomouc-zpravy.asp?c=A110307_113344_olomouc-zpravy_kol

šoférů každý den“⁷ - aby člověk pochopil, že se nejedná o nějaký izolovaný problém, který se ostatních lidí dodržujících zákony netýká. Nebezpečnost jednání takového jedince je právě v tom, že svým jednáním bezprostředně ohrožuje své okolí a přitom se okolí na jeho jednání většinou nijak nemůže připravit. Lze se vyhnout kapesní krádeži tím, že si budu dávat větší pozor na své věci, přepadení tím, že nebudu chodit např. v noci sám v neosvětlených uličkách, ale podnapilého řidiče většinou rozpoznám až v okamžiku, kdy je pozdě.

Svou bakalářskou práci jsem rozdělil na několik částí. V prvních částech jsem se věnoval vysvětlení pojmů jako je alkohol nebo návyková látka. V současné době nejen laická veřejnost nedělá rozdíl mezi pojmy droga, návykové látky, omamné a psychotropní látky, alkohol. Některé právní normy např. trestní zákoník již vůbec nepoužívá výraz alkohol, ale pouze návyková látka. Dále jsem se zde snažil popsat účinky alkoholu a návykových látek na lidský organismus a jejich vliv na řízení motorového vozidla.

Ve střední části jsem rozebral trestné činy a přestupky, které přímo souvisí s řízením motorového vozidla, a blíže jsem se věnoval protiprávnímu jednání, kterého se účastník silničního provozu dopustí řízením vozidla pod vlivem návykové látky nebo alkoholu.

Závěr své práce jsem věnoval technickým prostředkům, které Policie ČR využívá ke zjištění alkoholu nebo návykové látky a taky jsem popsal postup, jak policejní orgán postupuje v případě, že došlo ke kladné detekci návykové látky u účastníka silničního provozu.

⁷ ŠVEC, P. *Policie chytne 90 opilých šoférů každý den*. Dnes. 14. 1. 2011, č. XXII/11, str. 1A-2A

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce bude zmapování problematiky trestných činů a přestupků v dopravě, jejich odhalování, dokumentace a zpracování příslušné agendy policejním orgánem. Zvláštní pozornost bude zaměřena na řízení motorového a nemotorového vozidla pod vlivem návykové látky. Vzhledem ke specializaci této problematiky, bude čerpáno jak z veřejně dostupné literatury, tak z Interních aktů řízení vydaných Policejním prezidiem Policie České republiky. Dále bude samozřejmě čerpáno i z platných zákonů, nařízení a vyhlášek a z veřejně dostupných zdrojů - internet. Nezastupitelnou úlohu budou mít i vlastní zkušenosti autora bakalářské práce.

1.1 Metody použité v bakalářské práci

Analýza

„Analýza znamená rozbor, metodu zkoumání složitějších skutečností rozkladem na jednodušší. Používá se v mnoha vědách, ve filosofii i běžném životě, pokud chceme dospět k výsledkům na základě detailního poznání podrobností.“⁸

Syntéza

„Syntéza je obecné označení pro proces spojování dvou nebo více částí do jednoho celku.“⁹

Dedukce

„Dedukce je proces usuzování, ve kterém se od předpokladů dochází k závěru z těchto předpokladů vyplývajících, přičemž odvozování je jisté, nikoliv jen pravděpodobné. Jde tedy o základní postup při dokazování.“¹⁰

⁸ WIKIPEDIA. *Analýza* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Analýza>

⁹ WIKIPEDIA. *Syntéza* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Synteza>

¹⁰ WIKIPEDIA. *Dedukce* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dedukce>

Sběr dat

Shromáždění jednotlivých poznatků a informací, jejich roztřídění a zpracování.

Metoda srovnávání

Jednotlivé srovnávání a porovnávání nasbíraných dat, materiálů a informací k dané problematice, jejich vzájemná provázanost a komplexnost.

2 Pojmy – správní delikty, trestný čin, omamné a psychotropní látky

2.1 Správní delikty

Obecně se dá říct, že deliktem je čin, který porušil zákon nebo jiný závazný právní předpis a jehož spácháním může vzniknout nebo vznikla fyzické nebo právnické osobě, nebo společnosti, škoda. A to buď hmotná, na zdraví nebo mravní.

„Z hlediska odpovědnosti za spáchaný delikt rozlišujeme trestně právní odpovědnost, tj. odpovědnost za soudní delikty, a správně právní odpovědnost, tj. odpovědnost za správní delikty.“¹¹

Soudní delikty patří do trestního práva a zabývat se jimi budeme později. Správní delikty rozdělujeme na přestupky (nejběžnější správní delikty) a ostatní správní delikty. Do této skupiny, dle právní odpovědnosti, řadíme „správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob, hybridní správní delikty (správní delikty podnikatelů), disciplinární delikty a pořádkové delikty.“¹²

„Právní úprava těchto deliktů není ani částečně kodifikována. Je obsažena v jednotlivých zákonech z oblasti veřejné správy.“¹³ Tyto zákony i stanoví skutkové podstaty správních deliktů, sankce za porušení uložené povinnosti, lhůty k projednání apod.. Za tyto delikty je možno postihnout jak právnické, tak i fyzické osoby.

2.1.1 Přestupek

Přestupek je správní delikt, který na rozdíl od jiných správních deliktů má svou vlastní legální definici a to v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen z. č. 200/90 Sb.).

Přestupek je dle § 2 odst. 1 z. č. 200/90 Sb. *zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*

¹¹ HROZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Přestupky a správní trestání*. 4. vyd. Praha : Eurounion, 2008. s. 12. ISBN 978-80-7317-069-1

¹² HROZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Přestupky a správní trestání*. 4. vyd. Praha : Eurounion, 2008. s. 13. ISBN 978-80-7317-069-1

¹³ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., *Přestupkové právo*. 13. vyd. Praha : Linde, 2006, str. 16. ISBN 80-7201-596-6

V § 3 uvedeného zákona je pak stanoveno, že k odpovědnosti za spáchaný přestupek postačí zavinění z nedbalosti. V opačném případě pak zákon musí přímo stanovit podmínku, že je potřeba úmyslného zavinění.

Skutečnost, že je jednání výslovně označeno za přestupek, je velmi podstatné a to z důvodu rozlišení správních deliktů. Je tím dána relativně spolehlivá diference přestupků od jiných správních deliktů.

Materiálním znakem přestupku je jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti. Právě stupeň této společenské nebezpečnosti je jedním z určujících vodítek, zda se jedná o přestupek nebo trestný čin. V případě, že nebezpečnost činu pro společnost je nepatrná (u osob mladistvých malá), je nutno věc posuzovat jako přestupek.

2.2 Trestný čin

Trestné činy jsou soudní delikty. Na rozdíl od správních deliktů, jejichž skutkové podstaty jsou uvedeny v mnoha různých právních normách (a jsou tedy značně roztržštěné), skutkové podstaty trestných činů jsou přesně a pouze definovány v zákoně č. 40/2009 Sb. (dále jen trestní zákoník). Samotná definice trestného činu je uvedena v § 13 trestního zákoníku v prvním odstavci – *Trestným činem je protiprávní čin, který trestný zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*

V druhém odstavci uvedeného paragrafu se hovoří o tom, že k trestní odpovědnosti je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li výslovně trestní zákon, že postačí zavinění z nedbalosti.

Trestní zákon, na rozdíl od z. č. 200/90 Sb., upustil v definici trestného činu od formálně-materiálního pojetí. Trestným činem je tedy takový čin, který je jako trestný označen a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Zároveň lze trestní odpovědnost uplatnit pouze v tom případě, ve kterém nepostačí uplatnit odpovědnost dle jiného právního předpisu.

Proto bude potřeba při shodnosti skutkové podstaty přestupku a trestného činu rozhodnout o trestně nebo správně právní odpovědnosti.

2.3 Návykové látky

Na začátku této podkapitoly je potřeba definovat, co je to návyková látka a co vše do této skupiny látek patří.

„V širším slova smyslu se dá říci, že návykové látky jsou v podstatě veškeré látky, ať už přírodní nebo syntetické, které splňují dva základní požadavky:

- má tzv. psychotropní účinek, tj. ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání okolní reality, mění naše „vnitřní“ naladění – prostě působí na psychiku a

- může vyvolat závislost.“¹⁴

To ale znamená, že návykové látky nebo drogy, jak jsou také nazývány, jsou všude okolo nás. Je to např. káva nebo čaj, často též nazývané jako drogy legální, společností tolerované. Sem patří i alkohol.

Pro naše potřeby ale použijeme definici návykové látky, tak jak je uvedena v trestním zákoníku, kde v § 130 se uvádí - *Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnost nebo sociální chování.*

2.3.1 Alkohol

Jak již bylo napsáno, alkohol je jedna z tzv. legálních drog, jejíž užívání je v přiměřené míře společností tolerováno. V přiměřené míře je myšleno tak, že konzument nijak neporušuje žádný právní předpis.

Alkohol jako látka je ethanol (etylalkohol), který je bezbarvý a prudce hořlavý. V čisté formě se nedá pozřít, vždy se ředí a ochucuje. Tento produkt je potom laickou veřejností nazýván alkohol a i tato práce se bude tohoto významu držet.

Pojem alkohol je v českém právním řádu přesně definován, a to v zákoně č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami (dále jen z. č. 379/2005 Sb.), kde se v § 2 písmenu g) uvádí, že *alkoholickým nápojem je lihovina, víno a pivo; alkoholickým nápojem se rozumí též nápoj, který není uveden ve větě první, pokud obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu.*

¹⁴ PRESL, J. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?*. 2. rozš.. vyd. Praha : MAXDORF, 1995. s. 9. ISBN 80-85800-25-X

2.3.2 Omamn  a psychotropní látky

Sem patří ostatní, společností netolerované n vykov  látky. Jsou to látky uvedenn  v příloze zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (dále jen z.  . 167/1998 Sb.). Jedná se o látky, u kterých vzniká nebezpečí chronického návyku nebo psychických změn pro toho, kdo je opakovan  užívá. Patří sem:

2.3.2.1 Stimulanty

Jedná se o drogy, jejímž úkolem je celkov  stimulace, povzbuzení organismu. Patří sem droga v  esk  republice řazen  co do oblíbenosti na první místo – metamfetamin (pervitin, ve slangu perník, piko, p  ko). Vyrábí se podomácku z léků, kter  obsahují efedrin a je siln  n vykov .

Dalř  synteticky vyroben  stimulant, kter  je celosv tov  na postupu, je ecstasy (extáze, MDMA). Způsob aplikace je buď kouřením, nebo or ln . Tablety a kapsle extasy mají často n padn  design.

PCP (and lsk  prach) je droga, kter  se u nás ani jinde v Evropě př liř nevykyskytuje. Jedná se p vodn  o veterinární lék.

Přírodním př dstavitelem stimulačních drog je kokain. Jde o drogu původem z Jiřn  Ameriky. Kokain ur en  k aplikaci je p ř sek b l  ař ředí barvy a m  hořkou chuť. Upraven  kokain k aplikaci pomocí kouření se nazývá crack. Je levn jř  a nástup drogy je razantn jř .

2.3.2.2 Opiáty

„Tato skupina drog je takto nazývána proto, že se jedná o alkaloidy z sk van  z tzv. surového opia. To se získá tak, že se nař zne nezral  makovice, z kter  začne vyt kat v třinou řlutozelen  zbarven  řť va, kter  na vzduchu zasychá v hnědou, beztv rou hmotu.“¹⁵ Opium obsahuje celou řadu alkaloidů, mezi základní patří morfin a kodein.

Psychotropní efekt opiátů je celkov  zklidňující. Po požití nastává stav příjemného uvoln n  a uklidn n .

Morfin se u nás jako droga nějak v razn  nerozř il a byl podáván jako p středek k tiřen  bolestí. Zejména v období první světové války se jednalo o masovou záležitost. V  esk  republice je z této skupiny jednozna n  nejobl ben jř  tzv. braun, kter  je

¹⁵ PRESL, J. *Drogov  závislost. Může být ohrořeno i Vaře d t ?*. 2. rozř.. vyd. Praha : MAXDORF, 1995. s. 23. ISBN 80-85800-25-X

v podstatě účinnější derivát kodeinu, který se získává z léků. Jedná se o tekutinu nahnědlé barvy, která se aplikuje výhradně nitrožilně.

Klasickým představitelem je heroin. Heroin se získává derivací morfia a má podobu bílého nebo i hnědého prášku bez zápachu se silně hořkou chutí. Je to jedna z nejnebezpečnějších drog pro svoji velkou návykovost.

2.3.2.3 Kanabionidy

Hlavním zdrojem této skupin drog je konopí seté, známé taky jako marihuana. Konopí se pěstuje jak pro průmyslové použití, tak i na tzv. marihuanu. Existují různé formy, lišící se obsahem pryskyřice a množstvím účinné látky – THC (tetrahydrocannabinol). Z rostliny lze získat hašiš, to je zaschlá a zformovaná pryskyřice ze samčích rostlin, nebo sušené či jinak upravené listy a květenství, což je označováno jako marihuana (tráva, marjána, joint). Hašiš i marihuana se převážně aplikují kouřením, ale jsou běžné i jiné úpravy. Například marihuanu lze zapéct do pečiva, uvařit jako čaj apod.. Marihuana je také označována jako lehká droga.

2.3.2.4 Halucinogenní drogy

Jedná se o skupinu látek, přírodních i syntetických, jejichž základním efektem při požití je změna vnímání.

LSD je droga, která byla původně vyvinuta a používána k terapeutickým účelům. Nevypočitatelnost účinků ale vedla k zastavení pokusů a je asi nejznámější v souvislosti s érou tzv. květinových dětí v 60. letech tohoto století.

Další drogou ze skupiny halucinogenů je psilocybin, droga obsažená v houbě Lysohlávka česká, nebo meskalin, což je chemická látka, která se vyskytuje např. v kaktusu San Pedro. Obě tyto drogy jsou zástupci přírodních halucinogenů.

2.3.2.5 Těkavé látky

Zde se jedná o skupinu organických rozpouštědel, u nás především o toluen. Tyto drogy už jsou, alespoň v České republice, na ústupu. Aplikace je vdechováním výparů z hadru, mnohokrát ještě pro větší účinek s hlavou neprodyšně zavřenou v igelitovém pytli. Často se o těchto látkách hovoří jako o hloupých drogách, nebo droze hloupých. Příliš mnoho bere a málo dává.

3 Účinky návykové látky na lidský organismus

Pití alkoholu je ve většině zemí zcela normální a tolerovaná věc. Přesto jsou situace, kdy požívání alkoholu společnost netoleruje, odsuzuje to, nebo toto chování dokonce sankcionizuje. Patří se například požití alkoholu řidičem motorového vozidla, těhotnou ženou, která požívá alkoholické nápoje i když ví, že to může poškodit plod, nebo nadměrné pití alkoholu, a tím vyvolané problémy v občanském soužití.

Na rozdíl od alkoholu společnost požívání návykových nealkoholických látek jednoznačně odsuzuje.

3.1 Účinky alkoholu na lidský organismus

„Opilost, tj. stav, kdy nastává příjemný pocit uvolnění, vše se zdá růžové, nadějně. Mizí starosti. V menšině případů nastává pravý opak, tj. zasmušení, lítost a pláč. Zábrany mizí, padá přetvářka a respektování mravních i právních předpisů. Vlastní schopnosti se přeceňují. Nálada je vratká, snadno se mění, též se mění postoje, sympatie, antipatie, chvástavost, beztaktnost a vede ke konfliktu, agresi, rvačce. Opilý se stává dravým, sexuálně agresivním i incestózním. Těžká opilost končí bezvědomím a bývá amnézie.“¹⁶

Při řízení motorového vozidla záleží na hladině alkoholu v organismu řidiče. Uváděné hodnoty jsou hrubě orientační, protože každý člověk reaguje na požití alkoholu jinak. Je zde mnoho faktorů, např. váha, pohlaví, fyzický a psychický stav, které ovlivňují schopnost řídit motorové vozidlo.

Při nízké hladině v rozmezí od 0.2 do 1 g/kg alkoholu v organismu má řidič větší tendenci riskovat, má zvýšené sebevědomí. Objevuje se nepřesnost při jemné řízení, např. při parkování do řady stojících vozidel a také se zhoršuje schopnost rozeznat pohybující se světla a dochází k horšímu odhadu vzdálenosti.

Při střední hladině, která se pohybuje v rozmezí od 1 do 2 g/kg alkoholu v organismu, se výrazně prodlužuje reakční čas a zhoršuje se postřeh. U některých řidičů se objevují sklony k agresivní jízdě. Řidič má tendenci přeceňovat vlastní schopnosti, zhoršuje se schopnost soustředění. Zužuje se zorné pole a nastává horší vnímání barev.

¹⁶ ZIKMUND, J. Ing. *Znalec v oborech zdravotníctví-toxikologie-chemie-instrumentální analýza* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.zikmund.org/>

Při vysoké hladině alkoholu, nad 2 g/kg alkoholu v organismu se člověk přestává soustředit, veškeré jeho motorické vlastnosti se zhoršují. Řidič zapomíná na základní úkony jako je rozsvícení světel, kvůli špatnému odhadu najíždí do různých překážek. Riziko dopravní nehody nebo havárie je vysoké, řidič přestává vozidlo ovládat a řídí se pouze zautomatizovanými procesy.

3.2 Účinky návykových látek na lidský organismus

Popsat účinky návykových látek na lidský organismus je na rozdíl od účinku alkoholu komplikovanější. Je to tím, že návykových látek je značné množství a každá z nich se projevuje jinak.

3.2.1 Kanabionidy

Po požití drogy, která obsahuje THC (marihuana, hašiš) se u člověka objeví euforie nebo skleslost, vnitřní neklid, poruchy koncentrace a vnímání, dezorientace a zmatenost. Při jízdě se u řidiče projevuje silná únava, motorické poruchy, rušení jemných automatismů (mění se rychlost jízdy, odchýlení z přímého směru).

3.2.2 Stimulanty

Jízda řidiče, který požil drogu ze skupiny simulantů (metamfetamin, kokain, crack) je v akutní fázi riziková, bez zábrán, řidič jede neodpovídající vysokou rychlostí, agresivně, se spoustou chyb. Řidič má zvýšenou citlivost na oslnění. Při odezdnávání ovlivnění je náhlý pokles výkonu provázený tělesným vyčerpáním, únavou, sníženou schopností koncentrace. Při požití kokainu může u řidiče dokonce nastat klamný pocit, že je pronásledován.

3.2.3 Halucinogenní drogy

Projevem požití nějaké drogy ze skupiny halucinogenů (meskalin, LSD, psilocybin) je střídání stavů úzkosti a deprese s euforií. Nastávají poruchy vnímání času, prostoru a vlastního těla. Řidič pod vlivem halucinogenu má zvýšený sklon k sebepoškození a agresí vůči okolí, dochází u něj k výraznému zvýšení tělesné teploty. Velmi

nebezpečný u požití LSD je tzv. flash-back fenomén – to je náhlý a spontánní stav opětovné intoxikace několik dní až měsíců od požití drogy.

3.2.4 Opiáty

Mezi opiáty řadíme morfin, heroin, kodein, brown. Po požití nastává okamžitě pocit euforie, zpomalení reflexů, reakcí. Řeč je setřelá, člověk je apatický, strnulý. Při řízení motorového vozidla je řidič utlumen, je ospalý, apatický a má sníženou schopnost komunikace. Krátce po aplikaci nebo při doznívání účinku je zřejmá pomalá jízda s odchylkami od přímého směru. Po odeznění účinku se může projevit agresivní styl jízdy, bezohlednost a nebezpečné manévry.

4 Povinnosti řidiče v dopravě v souvislosti s alkoholem a návykovými látkami

Povinnosti všech účastníků silničního provozu upravuje zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích (dále jen z. č. 361/2000 Sb.). Porušení těchto povinností je tedy bráno jako protiprávní jednání a nemusí zde vzniknout přímá či nepřímá škoda na majetku či zdraví. I na základě následku, který jednáním účastníka silničního provozu vznikl, je potom stanovena sankce. Například řidič, který jede a není přepoután bezpečnostními pásy, se dopustí ve smyslu tohoto zákona protiprávního jednání stejně, jako řidič, který před jízdou požil alkoholický nápoj. Následná sankce ale bude u prvního jednání přestupkové rovinně a v druhém případě se může jednat i o trestný čin s nepoměrně větší sankcí.

Povinnost řidiče nepožít alkohol nebo jinou návykovou látku před jízdou je upraveno v z. č. 361/2000 Sb., v § 5 odst. 2 písm. a), kde se píše, že *řidič nesmí požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy*, dále řidič nesmí dle písm. b) téhož odstavce *řít vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem* a také dle písm. d) *řidič nesmí předat řízení vozidla nebo svěřit zvíře osobě, která nesplňuje podmínky podle §3 odst. 2 a 3 nebo která je pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nebo jejíž schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti je snížena v důsledku jejího zdravotního stavu.*

Povinnost řidiče podrobit se kontrole, zda neřídí pod vlivem alkoholu nebo návykové látky je upraveno v tomtéž zákoně v § 5 odst. 1 písm. f) a g), kde se ukládá povinnost řidiči *podrobit se na výzvu policisty, příslušníka Vojenské policie, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem a dále je povinen podrobit se na výzvu policisty, příslušníka Vojenské policie, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou.*

Oprávnění a povinnosti Policie ČR při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu jsou uvedena v § 124 zejména odst. 8 a 9. V odst. 9 v písm. f) je uvedeno oprávnění *vyzvat řidiče a učitele autoškoly k vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem*, a v písm. g) *vyzvat řidiče*

a učitele autoškoly k vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou.

Zvláštním právním předpisem je myšlen z. č. 379/2005 Sb., kde v § 16 je upraven postup vyšetření osob na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu.

Tomu je dle tohoto zákona povinna se podrobit se osoba, která se požitím těchto látek uvedla do stavu, v němž bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví svoje nebo dalších osob, veřejný pořádek nebo majetek, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že by touto látkou mohla být ovlivněna.

Vyzvat osobu ke splnění povinnosti podrobit se vyšetření je oprávněn příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník Vězeňské služby České republiky, zaměstnavatel, její ošetřující lékař, strážník obecní policie.

Odmítne-li se osoba vyšetření podrobit, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Ovšem v tom případě nelze určit množství alkoholu nebo návykové látky v organismu, a proto v některých případech nastává problém, jakou sankci udělit. Zde musí nastoupit další instituty dokazování, jako jsou např. výslechy zakročujících policistů, svědků apod..

Jestliže se podezřelý podrobí dechové zkoušce na přítomnost alkoholu v dechu, a tato je provedena analyzátozem alkoholu, který splňuje stanovené podmínky, odborné lékařské vyšetření se neprovede. V případě, že osoba tento způsob orientačního vyšetření odmítne, provede se odborné lékařské vyšetření, které ale může osoba, např. v přestupkovém řízení, odmítnout.

Vyšetření biologického materiálu a dopravu do zdravotnického zařízení za účelem provedení odborného lékařského vyšetření hradí vyšetřovaná osoba pouze v tom případě, že se prokáže přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky. Neprokáže-li se přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky, náklady spojené s vyšetřením nese osoba, která k vyšetření vyzvala.

5 Trestné činy v dopravě

5.1 Trestné činy

Pro přesné rozlišení jednotlivých trestných činů nám slouží tzv. skutkové podstaty trestných činů, které jsou souhrnem typových, objektivních a subjektivních znaků trestného činu. Každá skutková podstata trestného činu má znaky povinné (obligatorní) a nepovinné (fakultativní) - viz ad 2) *Objektivní stránka trestného činu*. Povinné znaky musí obsahovat každá skutková podstata trestného činu. Nepřítomnost jakéhokoliv povinného znaku znamená, že se nemůže jednat o trestný čin. Mezi povinné znaky patří:

1. **Objekt trestného činu**
2. **Objektivní stránka trestného činu**
3. **Subjekt trestného činu**
4. **Subjektivní stránka trestného činu**

ad 1) „Za objekt trestného činu jsou považovány v teorii i praxi abstraktní společenské vztahy, zájmy a hodnoty (vlastnické vztahy, život a zdraví člověka, osobní svoboda, důstojnost člověka atd.), které se někdy označují jako „*právní statek*“, chráněné trestním zákonem.“¹⁷ Objekt je tedy nehmotný a nemůžou to být osoby, věci nebo jiné hmotné statky.

Objekt trestného činu dělíme na obecný, rodový (všechny zájmy chráněné trestním zákoníkem), skupinový, nebo též druhový (chráněné zájmy ze stejné oblasti lidského života, dle tohoto rozdělení jsou trestné činy zařazeny do jednotlivých hlav a oddílů ve zvláštní části trestního zákoníku) a individuální (jednotlivý chráněný zájem trestním zákoníkem, jeho jednoznačné určení je nezbytné pro kvalifikaci trestného činu).

ad 2) trestné činy se od sebe nejvýrazněji odlišují právě objektivní stránkou trestného činu. Objektivní stránku můžeme vnímat svými smysly. Mezi povinné znaky objektivní stránky trestného činu patří jednání („Ve smyslu trestního práva jednáním chápeme projev vůle pachatele ve vnějším světě jako vědomé činnosti člověka, zaměřené na dosažení určitého cíle, záměru“¹⁸), následek (porušení nebo ohrožení objektivní stránky

¹⁷ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I s komentářem*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 115 s. ISBN 978-80-7400-109-3

¹⁸ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I s komentářem*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 118 s. ISBN 978-80-7400-109-3

trestného činu) a příčinný vztah mezi jednáním a následkem, tzv. kauzální nexus (pachatel nemůže být trestně odpovědný, jestliže svým jednáním nezpůsobil trestněprávní následek). Jednání musí obsahovat vnitřní a vnější složku vůle, tedy složku psychickou a fyzickou. Jestliže jedna složka chybí, nemůže se jednat o trestný čin. Jednání se projevuje buď ve formě konání (svalový pohyb vedený k určitému cíli) nebo ve formě opomenutí, jak je uvedeno v § 112 trestního zákoníku – *jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.*

Nepovinnými znaky objektivní stránky trestného činu jsou:

- a) místo jednání (např. *na území České republiky* - viz ustanovení § 337 odst. 1. písm. b) trestního zákoníku),
- b) doba nebo čas jednání (např. *při porodu nebo bezprostředně po něm* - viz ustanovení § 142 trestního zákoníku),
- c) způsob provedení (např. *zvláště surovým nebo trýznivým způsobem* - viz ustanovení § 140 odst. 3 písm. i) trestního zákoníku),
- d) hmotný předmět útoku (např. *cizí věc* – viz ustanovení § 205 odst. 1 trestního zákoníku),
- e) účinek (např. *těžká újma na zdraví* - viz ustanovení § 145 odst. 1 trestního zákoníku),
- f) prostředek (např. *spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí* - viz ustanovení § 180 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku).

Nepovinné znaky objektivní stránky trestného činu jsou zároveň i nepovinnými znaky skutkové podstaty trestného činu. Výjimku tvoří případ, kdy je některý znak přímo vyžadován. V tom případě se stává znakem povinným.

ad 3) subjektem trestného činu je pachatel trestného činu. Jeho definice je uvedena v § 22 trestního zákoníku – *Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.* Pachatelem je dle 2. odstavce § 22 i nepřímý pachatel. Dále může být subjektem trestného činu i spolupachatel dle ustanovení § 23 trestního zákoníku a dle ustanovení § 24 trestního zákoníku i účastník.

Pachatelem trestného činu může být pouze fyzická osoba, která je v době spáchání trestného činu příčetná a dovršila patnáctý rok věku – viz ustanovení § 25 a 26 trestního zákoníku.

Subjekt trestného činu dělíme na subjekt obecný (může být kdokoliv, kdo splní shora uvedené podmínky), speciální (zde je vyžadováno zvláštní postavení nebo způsobilost subjektu - např. *řidič*, *voják* atd.) a konkrétní (subjekt trestného činu musí mít zvláštní vlastnost např. *matka*)

ad 4) subjektivní stránka trestného činu se týká vnitřního, psychického stavu pachatele. Povinným znakem subjektivní stránky je zavinění ve formě úmyslu (blíže viz kapitola 5.1.2) nebo nedbalosti (blíže viz kapitola 5.1.1). Mezi nepovinné znaky patří např. pohnutka (motiv, který vedl pachatele ke spáchání trestného činu), cíl nebo záměr.

5.2 Trestné činy v dopravě

Obecně se dá uvést, že v souvislosti s provozem motorového, nebo nemotorového vozidla lze spáchat značné množství trestných činů. Na rozdíl od přestupků, ve zvláštní části trestního zákoníku není žádná hlava, která by byla přímo vyčleněna pouze trestným činům, které by byly spáchány při řízení nebo v souvislosti s řízením motorového vozidla. Proto ani neexistuje pojem obdobný pojmu dopravní přestupek. Může se jednat o trestné činy spáchané úmyslně či neúmyslně, subjekt může být obecný ve smyslu trestního zákona, nebo zákon přímo vyžaduje subjekt speciální, např. řidič. Na druhou stranu je potřeba uvést, že některé trestné činy jsou v souvislosti s provozem motorového vozidla častější.

Přestože tato práce je zaměřena na trestné činy a přestupky v dopravě v souvislosti s provozem motorového vozidla pod vlivem návykové látky, rozhodl jsem se ty nejběžnější skutkové podstaty trestných činů spáchané v souvislosti s provozem motorového vozidla uvést.

5.2.1 Nedbalostní trestné činy

Nedbalostní trestné činy patří mezi ty nejběžnější delikty v silniční dopravě. Jedná se o formu zavinění a je popsána v Hlavě II. § 16 trestního zákoníku. Trestní zákoník rozlišuje nedbalost vědomou, která je uvedena § 16 odst. 1 písm. a) – *pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoníku porušit nebo ohrozit zájem chráněný*

takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takový následek nezpůsobí a nedbalost nevědomou, uvedenou v písm. b) – *pachatel nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.*

„Vědomá nedbalost je budována na vědomí možnosti vzniku následku, což je schopnost pachatele rozpoznat a zhodnotit okolnosti, které vytvářejí možné nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákoníkem.“¹⁹

„ Při nevědomé nedbalosti se vychází z možnosti znalosti, která se zkoumá na základě objektivních okolností spojených se skutkem a subjektivních dispozic konkrétního pachatele, neboť trestní zákoník zakládá odpovědnost za trestné činy spáchané z nevědomé nedbalosti na povinnosti, ale současně i možnosti předvídat způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem.“²⁰

Patří sem mimo jiné i tyto trestné činy:

- ❖ § 143 tr. z. - Usmrcení z nedbalosti
- ❖ § 147 tr. z. - Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti
- ❖ § 148 tr. z. - Ublížení na zdraví z nedbalosti
- ❖ § 273 tr. z. - Obecné ohrožení z nedbalosti
- ❖ § 277 tr. z. - Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti.

5.2.2 Úmyslné trestné činy

Trestní zákoník rozlišuje dva druhy úmyslu. Oba jsou uvedeny v § 15 trestního zákoníku. V prvním odstavci pod písm. a) je uveden úmysl přímý – *pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem*, a pod písm. b) je uveden úmysl nepřímý – *pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.*

- ❖ § 150 tr. z. - Neposkytnutí pomoci

¹⁹ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I s komentářem*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 183 s. ISBN 978-80-7400-109-3

²⁰ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I s komentářem*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 183 s. ISBN 978-80-7400-109-3

- ❖ § 151 tr. z. - Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku
- ❖ § 205 tr. z. - Krádež
- ❖ § 207 tr. z. - Neoprávněné užívání cizí věci
- ❖ § 274 tr. z. - Ohrožení pod vlivem návykové látky
- ❖ § 337 tr. z. - Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Opět to nejsou všechny úmyslné trestné činy, kterých se může pachatel dopustit. Ale dle mého názoru tyto trestné činy se asi nejběžněji vyskytují v souvislosti s provozem motorového vozidla.

Mohou se ale i vyskytnout trestné činy, které s uvedenou problematikou mají pouze okrajovou souvislost. Většina těchto trestných činů je uvedena v Hlavě X. trestního zákoníku. Jejich spáchání není většinou podmíněno porušením dopravních předpisů, ale porušením jiné zákonem dané povinnosti. Těchto trestných činů se může dopustit jak účastník silničního provozu, tak například např. policista, který vyšetřuje dopravní nehodu. Do této kategorie mimo jiné můžou patřit tyto trestné činy:

- ❖ § 325 tr. z. – Násilí proti úřední osobě
- ❖ § 329 tr. z. - Zneužití pravomoci úřední osoby
- ❖ § 331 tr. z. - Přijetí úplatku
- ❖ § 332 tr. z. – Podplácení

Samozřejmě, že např. osobní motorové vozidlo lze použít i jako nástroj ke spáchání trestného činu. Může se stát i důvodem ke spáchání trestného činu. Rozmanitostí a možností je tolik, že je potřeba vždy řádně posoudit a kvalifikovat celou věc.

5.2.3 Ohrožení pod vlivem návykové látky

Jedná se o trestný čin, jehož skutková podstata je uvedena v § 274 trestního zákoníku. V prvním odstavci je uvedeno - *kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti*. V dalších odstavcích následuje zpřísnění trestu, a to až na tři léta odnětí svobody v případě, že pachatel způsobí tímto činem havárii, dopravní nehodu, ublížení na zdraví nebo větší škodu na majetku. Dále spáchá-li tento čin jako řidič hromadného

dopravního prostředku nebo byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.

Na rozdíl od skutkové podstaty trestného činu Obecné ohrožení dle ustanovení § 273 trestního zákoníku zde nebezpečí nemusí bezprostředně hrozit. Trestné bude už pouhá jízda vozidlem, aniž by řidič někoho přímo ohrozil.

Stav vylučující způsobilost byl stanoven na množství kolem jednoho promile alkoholu v organismu. Tato hranice byla stanovena Rozsudkem Nejvyššího soudu ČR, SP. zn. 11 Tz 24/82, kde je uvedeno, že za hranici, kdy řidič motorového vozidla po požití alkoholu není způsobilý bezpečně ovládat motorové vozidlo a kdy jej lze postihnout podle ustanovení § 201 tr. zákona (jedná se o ustanovení dnes již neplatného trestního zákona č. 140/1960 Sb. V současně platném trestním zákoníku bylo toto ustanovení nahrazeno § 274 trestního zákoníku – Ohrožení pod vlivem návykové látky), považuje judikatura běžně hladinu kolem jednoho promile alkoholu v krvi.

Je správně uvedeno kolem jednoho promile alkoholu v organismu. Na každého působí alkohol jinak a u někoho tento stav může nastat i v případě menšího množství alkoholu v organismu – viz Usnesení NS ČR ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 5 Tdo 874/2007.

Abychom zjistili množství alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu řidiče, tento se musí podrobit dechové zkoušce, nebo lékařskému vyšetření krve případně moči na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu. U podezření, že řidič je pod vlivem návykové látky, může absolvovat test za pomoci zařízení Drugwipe.

Problém nastává v okamžiku, kdy se řidič motorového vozidla odmítne podrobit vyšetření na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu. V tom okamžiku musí Policie České republiky zajistit veškeré možné důkazní materiály, které by svědčily o míře ovlivnění schopností řidiče řídit motorové vozidlo. Patří sem zejména výsledky přímých účastníků jednání řidiče s popisem jeho chování a stylu jízdy a vypracování znaleckého posudku.

Ale i v tomto případě, kdy vycházíme pouze z ostatních důkazních materiálů, může být osoba trestně odpovědná – viz Usnesení NS ČR ze dne 16. 4. 2008, sp. zn. 7 Tdo 405/2008 – pachatel byl odsouzen pouze na základě svědeckých výpovědí.

V případě, že se nepodaří u řidiče prokázat stav vylučující způsobilost, celá věc se bude řešit jako správní delikt, přestupek - viz Usnesení NS ČR ze dne 13. května 2009, sp. zn. 3 Tdo 509/2009, kdy ačkoli byla dechovou zkouškou prokázána hladina alkoholu v dechu 1,34 promile u obviněného, byl zproštěn obvinění, jelikož se nepodrobil lékařskému vyšetření a výpovědi svědků pro soud nebyly dostatečně průkazné.

V případě, že se prokáže, že řidič je pod vlivem nealkoholické návykové látky, nezáleží v prvopočátku trestního řízení na množství této látky v organismu, ale ihned se k řidiči přistupuje jako k osobě ve stavu vylučujícím způsobilost a zahajuje se zkrácené přípravné řízení v souladu s ustanovením § 179a trestního řádu. Tento postup byl zvolen z toho důvodu, že neexistuje možnost, jak ihned a spolehlivě zjistit množství látky v těle. Veškerá zjištění jsou v prvopočátku zaměřená pouze na to, zda je návyková látka v organismu přítomna a o jakou látku se jedná. Následně ale musí být zahájeny a zpracovány další, zákonem požadované úkony, aby mohlo být ve věci pokračováno. Jedná se například o znalecké posudky, výsledky svědků apod. Soud dále může přihlídnout i k tomu, zda došlo k ohrožení ostatních účastníků silničního provozu. A přesto, že celá věc je zpracovávána jako trestný čin, může po zvážení všech okolností soud rozhodnout o odevzdání celé věci dle ustanovení § 179c odst. 2 písm. c) trestního řádu správnímu orgánu, aby celou věc řešil jako správní delikt. – viz Usnesení NS ČR ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 449/2010, nebo Opatření Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 2, 1 ZK 107/2011 – 14.

6 Přestupky v dopravě

Většina skutkových podstat přestupků proti bezpečnosti a plynulosti v silničním provozu jsou uvedeny v § 22 z. č. 200/90 Sb.. Několik skutkových podstat přestupků je dále uvedeno v § 23 uvedeného zákona a v několika dalších právních normách. Největší pozornost ale bude věnována ustanovení § 22.

Skutkové podstaty v § 22 jsou rozděleny do tří odstavců. Určujícím kritériem je subjekt přestupku. Zatímco přestupků uvedených v odstavci prvním se může dopustit v podstatě každý účastník silničního provozu (u většiny skutkových podstat je přesto vyžadován subjekt speciální – řidič motorového nebo nemotorového vozidla), u druhého odstavce je již subjekt přesně dán. Musí se jednat o provozovatele vozidla. Stejně tak i ve třetím odstavci je subjekt speciální – řidič autoškoly.

6.1 Dopravní přestupek

Definice dopravního přestupku neexistuje. „V literatuře je velmi často uváděn jako synonymum pojmu Přestupek proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, nebo také pojmu Přestupek proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.“²¹ Dříve bylo za tzv. dopravní přestupek ale i považováno jednání, kterým pachatel porušil ustanovení § 49 odst. 1 písm. b) z. č. 200/90 Sb. - přestupku se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví, nebo poruší ustanovení § 30 odst. 1 písm. g) až i) v případě, že je spáchán v souvislosti se silničním provozem, zejména při řízení motorového vozidla.

V současné době je ale praxe taková, že pojem *dopravní přestupek*, ač není nikde definován, je dopravními experty tolerován a běžně používán. Je i vymezen okruh přestupků, na který se toto označení vztahuje. Jsou to přestupky, kterých se přestupce dopustil v souvislosti se svou účastí v silničním provozu. Jedná se tedy o protiprávní jednání v souvislosti se silničním provozem a jako takové je uvedeno v § 22 z. č. 200/90 Sb. - *Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích*. I zde stejně jako u trestných činů je důležité přesně kvalifikovat skutkovou podstatu přestupku.

²¹ KUČEROVÁ, H., *Dopravní přestupky v praxi*. 2. vyd. Praha : Linde, 2006, str. 32. ISBN 80-7201-613-X

6.1.1 Objekt dopravních přestupků

Objektem dopravních přestupků je zájem společnosti na bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, na ochraně života a zdraví osob a majetku.

6.1.2 Objektivní stránka dopravních přestupků

„Objektivní stránka dopravních přestupků spočívá nejčastěji svou formou v porušení právního předpisu o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, kterým je zákon o provozu na pozemních komunikacích.“²²

6.1.3 Subjekt dopravních přestupků

Nejčastějším subjektem je řidič motorového vozidla, starší 18 let, který je držitelem řidičského oprávnění a splňuje i další zákonem dané podmínky. Může se ale třeba jednat i o chodce, nebo o osobu mladší 18 let a to i při řízení motorového vozidla. Ve své podstatě může být subjektem každý trestně odpovědný účastník silničního provozu, který svým jednáním poruší ustanovení § 22 z. č. 200/90 Sb..

6.1.4. Subjektivní stránka dopravních přestupků

U dopravních přestupků se vyskytuje jak nedbalost vědomá, tak i nevědomá. Ve většině případů jde ale o nedbalost vědomou, kdy pachatel věděl, že může porušit vztahy chráněné tímto zákonem, ale bez přiměřených důvodů se spoléhal, že se tak nestane. Stejně tak úmysl se u dopravních přestupků vyskytuje v obou formách, tedy přímý i nepřímý.

²² KUČEROVÁ, H., *Dopravní přestupky v praxi*. 2. vyd. Praha : Linde, 2006, str. 34. ISBN 80-7201-613-X

6.2 Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu v souvislosti s řízením motorového vozidla pod vlivem alkoholu nebo návykové látky

Vzhledem k tomu, že tato práce má za úkol primárně se věnovat problematice řízení vozidla pod vlivem návykové látky, bude tomuto tématu věnována největší pozornost. Ostatní skutkové podstaty dopravních přestupků jsou podrobně rozebrány např. v publikaci *Dopravní přestupky v praxi* od JUDr. Heleny Kučerové, Ph.D. (ve své podstatě jediná publikace tohoto druhu), nebo v publikaci *Přestupkové právo* od Doc. JUDr. Zdeněk Červený a JUDr. Václav Šlauf. Obě tyto jsou samozřejmě i uvedeny jako zdroje na konci této práce.

Skutková podstata přestupku je uvedena v odst. 1 v písmenech b) a c) z. č. 200/90 Sb.. V těchto ustanoveních se hovoří o tom, že přestupku se dopustí ten kdo

- ❖ *b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem,*
- ❖ *c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky*

Je potřeba uvést, že před novelizací zákona o přestupcích, se toto jednání posuzovalo dle ustanovení § 30 z. č. 200/90 Sb., jednalo se o přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Toto ustanovení § 30 přestupkového zákona však dále zůstalo v platnosti, protože postihuje přestupky při činnosti, při které by osoba mohla ohrozit zdraví lidí. V ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) i c) z. č. 200/90 Sb. je však ustanovením speciálním, protože vyžaduje speciální subjekt, a to osobu, která řídí vozidlo nebo jede na zvířeti.

Obě ustanovení jsou si na první pohled podobná. Obě postihují řidiče, který je při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. V jednotlivých ustanoveních je však důležitá míra ovlivnění řidiče alkoholem či návykovou látkou. Pod ustanovení písmene b) je zahrnut stav řidiče, kdy jeho ovlivnění je mírné až minimální. Jeho rozpoznávací a ovládací schopnosti jsou sice ovlivněny, ale řidič je doposud stále schopen ovládat vozidlo a reagovat na vnější podněty, i když jeho reakce jsou pomalejší a méně přesné.

Naproti tomu situace uvedená v písmenu c) tedy „stav vylučující způsobilost“ je takový stav řidiče, při kterém je značně snížena jeho schopnost vnímání, řidič není

schopen správných reakcí a mnohdy není reakcí schopen vůbec. Případné negativní následky jeho jednání dle ustanovení písmena c) jsou pak logicky častější a zároveň i závažnější. Proto dvě různá ustanovení a dva různé postihy.

Je možné, že může dojít ke kolizi skutkových podstat trestného činu Ohrožení pod vlivem návykové látky, dle ustanovení § 274 trestního zákoníku a přestupku dle ustanovení § 22 odst. 1 písm. c) z. č. 200/90 Sb. a to z toho důvodu, že obě skutkové podstaty vyžadují tzv. *stav vylučující způsobilost*. Hranice, kdy se v tomto případě bude jednat o trestný čin a kdy o přestupek je spatřována v míře ohrožení života, zdraví nebo majetku, kterou svým jednáním pachatel může způsobit. V případě, že pachatel je řidič méně nebezpečného vozidla, např. cyklista nebo jezdec na zvířeti, nemusel by svým jednáním naplnit skutkovou podstatu trestného činu, která vyžaduje výkon činnosti, při které by mohlo dojít k ohrožení života nebo zdraví nebo způsobení značné škody, přičemž u cyklistů a jim podobných účastníků silničního provozu je to pro jejich rychlost a hmotnost málo pravděpodobné. Přesto tyto situace nelze šablonovitě řešit, ke každé se musí přistoupit individuálně.

Zatímco v trestním zákoníku není žádná sankce, která by přímo postihovala řidiče v případě, že odmítne vyšetření na přítomnost návykové látky v organismu, v z. č. 200/90 Sb. je toto upraveno v § 22 odst. 1 písm. d), tak, že přestupku se dopustí ten, kdo *se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu (rozumí se z. č. 167/1998 Sb.) při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.*

Pro případ, kdy se přestupku dopustí učitel autoškoly, byl vytvořen třetí odstavec § 22. Tento odstavec upravuje postih učitele autoškoly, který:

- ❖ *a) požil alkoholický nápoj nebo užil návykovou látku během provádění výcviku ve výcvikovém vozidle,*
- ❖ *b) prováděl výcvik ve výcvikovém vozidle bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,*
- ❖ *c) prováděl výcvik ve výcvikovém vozidle, jestliže je jeho schopnost k vykonání učitele autoškoly snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,*
- ❖ *d) se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu (rozumí se z. č. 167/1998 Sb) odmítne podrobit vyšetření, zda při provádění výcviku nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.*

Může se jevit jako zbytečné, vytvořit přímo speciální ustanovení, které postihuje pouze jeden speciální subjekt - v tomto případě učitele autoškoly. Ale při bližším

zkoumání je zřejmé, že ustanovení 1. odstavce se týká pouze řidiče. A učitel autoškoly není v tomto případě řidič. Na druhou stranu žák autoškoly, který provádí výcvik, a je tedy řidičem, má jistou právní ochranu v případě že se dopustí protiprávního jednání a to právě z důvodu jeho výcviku. Za jeho jednání do značné míry odpovídá právě učitel autoškoly, a proto bylo toto ustanovení zpracováno do právní normy.

Za porušení ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) a odst. 3) z. č. 200/1990 Sb., se uloží pokuta od 10 000 Kč do 20 000 Kč se zákazem činnosti od šesti měsíců do jednoho roku a za jednání podle odst. 1 písm. c) a d) se uloží pokuta od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Vzhledem k možnosti, resp. povinnosti uložit zákaz řízení za tento přestupek není možné jeho řešení v blokovém řízení.

Z výše sankce za porušení ustanovení bodů c) a d) je zřejmé, že zákonodárce počítal s možností, že řidič v případě, že by mu hrozil trestně-právní postih dle trestního zákoníku, odmítne jakékoliv vyšetření. Proto je sankce za odmítnutí vyšetření, a v tom případě i ve většině případů nemožnosti zahájení trestního řízení v takové výši, že se může rovnat pořádkové pokutě uvedené v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen tr. řád) a sankci uvedené v trestním zákoníku.

6.3 Bodový systém

Na závěr a pouze okrajově bych se chtěl zmínit o bodovém systému. Okrajově proto, že udělení bodů není forma trestu, jak je to občas chápáno, ale pouze slouží k evidenci množství a závažnosti přestupků, které řidič spáchal.

Bodové hodnocení porušení povinností stanovených z. č. 361/2000 Sb., je ustanoveno v Hlavě V v § 123a, který uvádí, že *bodovým hodnocením se zajišťuje sledování opakovaného páčání přestupků nebo trestných činů, spáchaných porušením vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích řidičem motorového vozidla nebo že se řidič porušování těchto povinností nedopouští.*

Systém funguje tak, že za porušení předpisů o provozu na pozemních komunikacích jsou uděleny body, jejichž výše odpovídá závažnosti porušení. Po dosažení 12 bodů je řidič povinen odevzdat řidičský průkaz a ztrácí na dobu jednoho roku právo na řízení motorového vozidla.

Přehled jednání spočívajícího v porušení vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích a počet bodů za tato jednání je stanoven v příloze k z. č. 361/2000 Sb..

Maximální počet bodů, který lze uložit, je sedm a do těchto porušení dle shora uvedené přílohy z. č. 361/2000 Sb. patří mimo jiné i:

- ❖ *řízení vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost, který si řidič přivodil požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky,*
- ❖ *odmítnutí řidiče podrobit se na výzvu dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem*
- ❖ *odmítnutí řidiče podrobit se na výzvu lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem v případě, že dechová zkouška byla pozitivní, ačkoli to nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,*
- ❖ *odmítnutí řidiče podrobit se na výzvu odbornému lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn jinou návykovou látkou, ačkoli to nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.*

O bod méně je ohodnocena situace, kdy řidič řídí vozidlo bezprostředně po požití alkoholu nebo v takové době po požití alkoholu, po kterou je ještě pod jeho vlivem, je-li zjištěný obsah alkoholu v těle řidiče vyšší než 0,3 g/kg, nebo řízení vozidla bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou je řidič ještě pod jejím vlivem.

7 Technické prostředky ke zjištění návykové látky u řidiče motorového vozidla

Jedním z úkolů Policie České republiky je, jak je uvedeno v § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen z. č. 273/2008 Sb.), chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek. Při plnění tohoto úkolu Policie České republiky provádí i dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. Při tom se řídí platnými zákony, nařízeními, pokyny a dalšími právními normami, které její postup upravují. Jako základní vnitřní pokyn platí Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009 (dále jen ZP PP 160/2009), kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

„Tento závazný pokyn upravuje postup příslušníků Policie ČR při plnění úkolů vyplývajících z právních předpisů, při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, při kontrole dodržování podmínek provozování silniční dopravy a dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek, šetření dopravních nehod a činnosti úseku dopravního inženýrství.“²³

Závazný pokyn je určen převážně pro službu dopravní policie, ale vzhledem k tomu, že služba pořádkové a železniční policie se podílí dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 110/2008 čl. 3 odst. 2. i na dalších úkolech policie, kam patří i dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu, je tento závazný pokyn platný i pro tuto službu Policie České republiky.

Při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu se Policie České republiky zabývá i zjišťováním a odhalováním dopravních přestupků a trestných činů v dopravě spáchaných pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. I zde je potřeba rozdělit prostředky, které k tomu Policie ČR používá na to, zda u vyšetřované osoby zjišťuje přítomnost alkoholu, nebo jiné návykové látky.

7.1 Technické prostředky ke zjištění, zda řidič není pod vlivem alkoholu

Ke zjištění, zda řidič je či není pod vlivem alkoholu, se v současné době běžně ve výkonu služby používají tzv. analyzátoři. Dle čl. 54 ZP PP č. 160/2009 jsou to měřidla,

²³ ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY DOPRAVNÍ POLICIE PP ČR., *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160.*, ze dne 4. prosince 2009. s. 1., čl. 1.

určená ke stanovení hmotnostní koncentrace etanolu ve vydechovaném vzduchu, který vzniká v plicních alveolách.

Další možný způsob je použitím jednorázové detekční trubice. Tento způsob je ale dnes již na ústupu. Neumožňuje totiž stanovit množství hladiny alkoholu v dechu, pouze indikuje jeho přítomnost. Je proto využíván například v okamžiku, kdy není analyzátor k dispozici. Přesto i postup použití detekční trubice, stejně jako analyzátoru upravuje ZP PP č. 160/2009.

7.1.1 Použití jednorázové detekční trubice

„První analyzátor dechu spatřil světlo světa v roce 1938. Americký vědec Rolla Harger jej představil na univerzitě v Indianě. Jednalo se o celkem složitý přístroj, vysoký byl téměř metr. Asi ne náhodou tento přístroj vznikl právě v USA. Prohibice byla sice už pět let minulostí, vyhlášena byla mezi lety 1920 až 1933, ale i tak byl alkoholismus v USA velkým problémem. Hargerův přístroj pracoval na stejném principu jako pozdější, ne příliš oblíbené, nafukovací balónky. Dech, který pronikl do vnitřku balónku, se zde dostal do kontaktu se speciální chemickou látkou. Pokud byla v dechu zaznamenána přítomnost alkoholu, chemická látka vyvolala změnu barvy.“²⁴

Detekční trubice používané v dnešní době se od těch dřívějších moc neliší. V podstatě jediný rozdíl je ve velikosti zařízení. Dnes se běžně používá detekční trubice skleněná, která má rozměr propisovací tužky. V této trubici je chemická látka žluté barvy, která indikuje přítomnost alkoholu v dechu tím, že zezelená. V případě použití této trubice (mezi policisty běžně nazývaná trubička) je nejdříve potřeba odlomit oba zatavené konce trubice. Dále na trubici z jedné strany nasadíme náustek a z druhé balónek a takto připravenou trubici předáme zkoušené osobě. Balónek, náustek a ulamovač zatavených konců je vždy součástí balení, ve kterém je deset kusů detekčních trubic a stejný počet náustků – viz obrázek č. 1. Zkoušená osoba poté provede pokud možno jedním nádechem naplnění - nafouknutí balónku. Po cca dvou minutách je možno test vyhodnotit. Výrobce uvádí, že je možno podle množství zbarvené látky orientačně vyhodnotit množství alkoholu v dechu. Toto se ale v současné době vůbec nepoužívá. Takto určené množství je pouze orientační a policejnímu orgánu z výsledku této kontroly stačí závěr, zda je u osoby přítomen alkohol v dechu či nikoli.

²⁴ JANDA, M. *JAK PRACUJE: Oblafnout analyzátor dechu není možné!* [online]., 21. století, 18. 8. 2006, [cit. 2. února 2011]. Dostupný z WWW : <http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2006081819>

„Obr. 1: Jednorázové detekční trubice.“²⁵

7.1.2 Použití analyzátoru

V současné době je asi nejrozšířenější analyzátor používaný Policií ČR výrobek fy Dräger safety - Alcotest® 7410Plus (dále již jen Alcotest) – viz obrázek č. 2. Tento analyzátor je dodáván v praktickém černém kufru – viz obrázek č. 3. V tomto kufru je veškeré potřebné příslušenství, které je potřeba k vyhodnocení a zadokumentování dechové zkoušky. Nachází se zde nejen Alcotest, ale i sada hygienicky balených náustků se zpětným ventilem a tiskárna Alcotest® 7410 Printer, kterou lze okamžitě vytisknout výsledek měření – viz obrázek č. 4. Dále sada obsahuje síťový zdroj pro tiskárnu, kabel pro napájení tiskárny v automobilu a PC-software „VIEW 2000“ pro přenos a zadokumentování výsledků měření do výpočetní techniky.

Aby tímto analyzátozem mohlo být provedeno odborné měření, jak je uvedeno v Závazném pokynu č. 160/2009 v čl. 54 písm. b)., musí být pravidelně kontrolován a kalibrován. O tom je vydán certifikát, který je nedílnou přílohou spisového materiálu o provedení dechové zkoušky.

²⁵ vlastní zdroj

„Obr. 2.: Dräger safety - Alcotest® 7410Plus“²⁶

„Obr. č. 4.: Výsledek měření“²⁷

```
DRÄGER ALCOTEST PRINTER
MM.DD.YY HH:MM
08.15.01 12:39 OK

DATA PRIJATA !

ZAPIS O DECHOVE ZKOUSCE
*****
TYP A CÍSLO PŘÍSTROJE
ALCOTEST C.: ARMB-0168
TISKARNA C.: ARHF-0235
CÍSLO MĚŘENÍ: 0112
DATUM CAS
15.08.01 12:40
-----
MÍSTO MĚŘENÍ:

-----
JMENO A PŘÍJMENÍ ŘIDIČE

-----
RODNE CÍSLO

*****
* VÝSLEDEK MĚŘENÍ *
* *
* 0.00 PROMILE PASS *
* *
*****
IDENT. CÍSLO POLICISTY

-----
PODPIS POLICISTY

-----
PODPIS ŘIDIČE

*****
```

„Obr. č. 3.: Mobilní sada.“²⁸

Před samotným měřením je potřeba přístroj uvést do činnosti. To se provede stisknutím tlačítka na pravé straně přístroje. V tom okamžiku se rozsvítí žlutá kontrolka nad displejem přístroje a provádí se úplný kontrolní test včetně kontroly displeje, světelných diod a akustického alarmu. Na displeji se krátce objeví datum, čas a jednotka měření. Svítící zelená kontrolka signalizuje připravenost k provozu, zazní krátký signální tón. V případě, že uplynula kalibrační perioda, nebo že se blíží okamžik, kdy bude potřeba kalibraci provést, přístroj na toto upozorňuje oznámením na displeji.

²⁶ vlastní zdroj

²⁷ vlastní zdroj

²⁸ vlastní zdroj

Po zapnutí přístroje policista vyzve zkoušenou osobu, aby do přístroje sama zasunula náustek. Každý náustek je balen zvlášť a lze ho použít pouze jednou. Poté vyzve zkoušenou osobu, aby foukala bez přerušování do náustku, dokud bude přístroj vydávat zvukový tón a nezhasne kontrolní dioda. Jedná se o cca 6 až 7 vteřin.

Samotný princip měření je uveden v Certifikátu ČMI o schválení typu měřidla č. 0111-CS-C044-06, ze dne 23. června 2006 - *požadované množství vzorku dechu je pomocí sacího čerpadla přivedeno k čidlu, které analyzuje přesně definovaný vzorek vydechnutého vzduchu. Měřicí čidlo je elektrochemický článek, který detekuje proud uvolněných elektronů, k němuž dochází při přeměně alkoholu na acetaldehyd v prostoru senzoru.*

Po provedení dechové zkoušky se na displeji přístroje zobrazí množství alkoholu v dechu. Takto provedené měření a jeho výsledek je v současné době správnými orgány v přestupkovém řízení brán jako hodnověrný a nezpochybnitelný důkaz o požití alkoholu a již není požadováno odborné lékařské vyšetření, na rozdíl od trestního řízení, kde je toto lékařské vyšetření stále požadováno.

U obou způsobů detekce alkoholu v krvi jsou zkoušenými osobami používány různé metody jak pozměnit měření. Např. osoba uvádí, že nemůže nafouknout balónek, nebo nevydrží tak dlouho foukat. To je ale jednoznačně účelové tvrzení. Oba způsoby, jak nafouknout balónek, tak foukání do Alcotestu dospělá příčetná osoba zvládne. V případě, že zkoušená osoba přesto nechce provést dechovou zkoušku, nebo spíše nemůže, jak většinou tvrdí, má možnost se podrobit lékařskému vyšetření na přítomnost alkoholu v organismu. Zde většinou veškerá argumentace těchto osob končí.

Další možností, jak osoby vysvětlují přítomnost alkoholu v dechu, jsou různé zvyky, větrové bonbóny, švestkový kompot, léky apod., které požili těsně před kontrolou. Z praxe mohu uvést příklad, kdy policista těsně poté, kdy snědl cukrovinku Margot, při dechové zkoušce zaznamenal přítomnost alkoholu v dechu. I zde je ale jednoduchá pomoc a to opakovat měření po cca 15 minutách, kdy veškeré látky ovlivňující měření vyprchají.

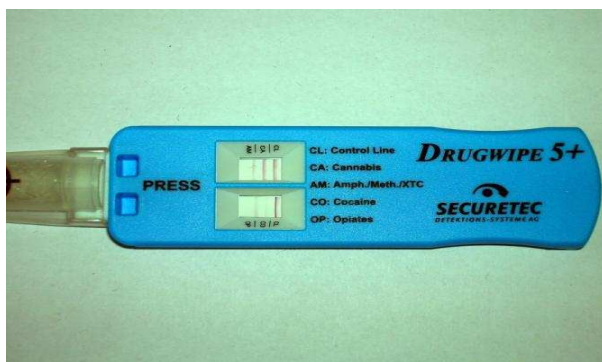
7.2 Technické prostředky ke zjištění, zda řidič není pod vlivem jiné návykové látky

Na rozdíl od měření přítomnosti alkoholu v dechu, je situace u zjišťování, zda zkoušená osoba není pod vlivem návykové látky mnohem složitější. Je to dáno tím, že u alkoholu stačí nastavit detekční přístroj pouze na jednu chemickou látku, zatímco u návykových látek je těchto látek mnohem víc. I proto přístroj, který budeme pro detekci návykových látek používat, musí umět rozpoznat několik chemických substancí.

Do nedávné doby u Policie České republiky v podstatě neexistoval příruční detekční přístroj na zjišťování přítomnosti návykových látek v organismu. Policista se v prvopočátku musel spolehnout na svůj výcvik a své znalosti, aby rozpoznal, zda je osoba pod vlivem návykové látky. Když takové podezření pojal, ať už z jakéhokoliv důvodu (chování, projev apod., viz výše), musel osobu zajistit a dopravit k odbornému lékařskému vyšetření. V případě, že správně nevyhodnotil chování podezřelého a lékařské vyšetření neprokázalo přítomnost návykové látky, celá práce včetně nemalých finančních nákladů vyšla do ztracena.

V současné době Policie ČR používá ke zjištění přítomnosti návykové látky jednorázový tester DRUGWIPE 5+ – viz obrázek č. 5.

„Obr. č. 5: Tester DRUGWIPE 5+“²⁹

Zařízení DRUGWIPE umožňuje orientační vyšetření na bázi imunochemického vyšetření slin nebo potu. Typ používaný Policií České republiky - DRUGWIPE 5+ - umožňuje zjistit přítomnost návykové látky pouze ze slin a to přítomnost marihuany, amfetaminů, kokainu, opiátu, metamfetaminu.

²⁹ vlastní zdroj

Použití testeru DRUGWIPE 5+ je poměrně komplikované. Celé zařízení DRUGWIPE 5+ se skládá z modrého stěrového panelu, na kterém jsou stěrové čtverečky, bílého testovacího panelu, dvou testovacích okének a ampulky s vodou. Po vyjmutí testeru z obalu se musí odejmout modrý stěrový panel od bílého testovacího panelu. Na modrém stěrovém panelu jsou dvě sběrná místa, stěrové čtverečky, kterými setřeme sliny z jazyka testované osoby. Poté modrý stěrový panel opět zacvakneme zpět do bílého testovacího panelu. Celý tester dáme do svislé polohy, ampulkou s vodou dolů, a zmáčknutím ampulky s vodou aktivujeme celý test. Po aktivaci cca 10 až 15 sekund držíme DW ve svislé poloze a pak cca 3 až 8 minut ve vodorovné poloze. V testovacích okénkách se u nápisu CL (Control line) v případě, že je test platný, objeví růžový proužek. V případě, že se proužek nezobrazí, musí se test opakovat. Celý postup je uveden v příloze č. 1.

Pokud je testovaná osoba pod vlivem nějaké návykové látky, na kterou DRUGWIPE reaguje, objeví se v testovacím okénku v místě označeném zkratkou této látky světle růžová linka. I slabě růžová, přerušovaná nebo krátká linka, nebo i pouhý bod v testovacím okénku indikuje přítomnost návykové látky. Zařízení DW používá tyto zkratky: CA – canabis (marihuana), AM – amfetamin, extáze, metamfetamin, CO – kokain, OP – opiáty.

Vzhledem k tomu, že tento test je pouze orientační, musí po jeho kladném výsledku následovat odborné lékařské vyšetření.

8 Postup Policie ČR při kladné detekci alkoholu nebo jiné návykové látky u řidiče motorového vozidla

Zde je opět potřeba rozdělit, zda byl zkouškou zjištěn alkohol nebo jiná návyková látka.

8.1 Kladná detekce alkoholu v organismu

Jak postupovat při kontrole osoby, zda je pod vlivem alkoholu, je popsáno v Závazném pokynu PP č. 160/2009. „Vzhledem k měřicímu principu přístroje a zajištění objektivního odborného měření policista při pozitivním výsledku odborné měření zopakuje po uplynutí 5 minut. Vzájemný rozdíl odborného měření nesmí být u hodnot nad 0,24 ‰ větší než 10 %. Pokud je rozdíl odborného měření větší než 10 %, je odborné měření po uplynutí dalších 5 minut opětovně opakováno. Je-li při počtu tří odborných měření vzájemný rozdíl posledních dvou odborných měření větší než 10%, policista vyzve kontrolovanou osobu, aby se podrobila odbornému lékařskému vyšetření spojenému s odběrem biologických materiálů.“³⁰

Odborným měřením je ve smyslu uvedeného Závazného pokynu PP č. 160/2009 myšleno „provedení dechové zkoušky analyzátozem, splňujícím podmínky stanovené právním předpisem (Vyhláška č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu, ve znění pozdějších předpisů).“³¹

V současné době jsou Alcotesty, které používají příslušníci Policie ČR, již naprogramovány tak, že sami požadují provedení druhého odborného měření a sami vypočítají odchylku mezi měřeními. Tím je do značné míry sníženo riziko možné chyby policisty při odborném měření.

Dále policista v případě, že použil Alcotest, vytiskne zápis o provedeném měření – obr. č. 4 a nechá si jej od kontrolované osoby podepsat. Jestliže použil měřicí přístroj, který neumožňuje provést zápis o měření, např. jednorázovou detekční trubici, musí toto měření opakovat na zařízení, které toto umožňuje.

³⁰ ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY DOPRAVNÍ POLICIE PP ČR., *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160.*, ze dne 4. prosince 2009. s. 29., čl. 56., odst. 5.

³¹ ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY DOPRAVNÍ POLICIE PP ČR., *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160.*, ze dne 4. prosince 2009. s. 29., čl. 54., písm. b).

8.1.1 Postup policejního orgánu v případě, že naměřená hodnota je stejná nebo vyšší než 1 g/kg alkoholu.

V případě, že se bylo odborným měřením zjištěno, že obsah alkoholu v dechu je roven nebo přesahuje hranici 1 g/kg alkoholu, je důvodný předpoklad, že osoba se dopustila trestného činu dle ustanovení § 274 trestního zákoníku – *Ohrožení pod vlivem návykové látky*. V tomto případě se osoba zadrží v souladu s ustanovením § 76 odst. 1 tr. řádu jako osoba podezřelá a budou následovat další úkony dle ustanovení § 158 tr. řádu. Bude to zejména odborné lékařské vyšetření, kterým se dle § 2 písm. m) z. č. 379/2005 Sb. rozumí cílené klinické vyšetření lékařem a podle jeho ordinace provedení dechové zkoušky, odběru vzorků biologického materiálu nebo jiného obdobně účinného vyšetření. Odběrem biologického materiálu je pak dle písm. k) tohoto zákona zejména odběr vzorku žilní krve, moči, slin, vlasů nebo stěru z kůže či sliznic. V tomto případě musí policista vyplnit *Žádost o provedení zdravotního výkonu* – viz příloha č. 2, kde požádá o vyšetření přestupce dle bodu C – lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění alkoholem, odběru krve nebo moči ke stanovení množství alkoholu.

Dále policista sepíše *Záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy* – viz příloha č. 3, který slouží k popisu základních údajů o kontrole, včetně popisu chování a projevů řidiče a jeho identifikačních údajů a vytiskne zápisy o provedeném měření. Ve věci budou dle ustanovení § 158 odst. 3 tr. řádu zahájeny úkony trestního řízení. Většinou je v tomto případě vedeno Zkrácené přípravné řízení dle ustanovení § 179a tr. řádu, kdy dojde ke sdělení podezření dle ustanovení § 179b) odst. 3 tr. řádu. Po shromáždění veškerého spisového materiálu (např. výpis z karty řidiče, výslech osoby podezřelé, výsledek lékařského vyšetření, apod.) je celá věc předána místně a věcně příslušnému státnímu zástupci (např. v Praze je zavedená praxe, že tyto trestné činy, spáchané kdekoli na území Hlavního města Prahy, zpracovává Obvodní státní zastupitelství Prahy 2) k dalším procesním úkonům se zprávou o výsledku Zkráceného přípravného řízení dle ustanovení § 179c) odst. 1 tr. řádu.

Ne vždy je ale tato hranice jednoznačně určující. V případě, že se tohoto jednání např. dopustil cyklista, nebo jezdec na zvířeti, může se jednat o přestupek dle ustanovení § 22 odst. 1 písm. c) z. č. 200/1990 Sb. a to proto, že případné ohrožení zdraví nebo života, či škoda na majetku, kterou svým jednáním může způsobit nebo již způsobil, nedosahuje výše požadované trestním zákoníkem.

8.1.2 Postup policejního orgánu v případě, že naměřená hodnota je nižší než 1 g/kg alkoholu.

V případě, že naměřená hodnota je nižší než 1 g/kg alkoholu, dopouští se řidič přestupku dle ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) nebo c) zákona č. 200/1990 Sb.. Administrativní zpracování je o hodně jednodušší, než u trestného činu. Zde stačí pouze vypsát *Záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy*. Následně se nechají podepsat přestupci vytištěné zápisy o provedeném měření a po provedení potřebných lustrací, za účelem zda se řidič nedopustil ještě jiného právního deliktu (např. Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 trestního zákoníku), se přestupce propustí.

Po zkompletování celé dokumentace se věc dle ustanovení § 58 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb. oznámí příslušnému správnímu orgánu – např. v Praze je touto pravomocí nadán Magistrát hlavního města Prahy.

8.1.3 Postup policejního orgánu v případě, že naměřená hodnota je nižší než 0.24 g/kg alkoholu.

V současné době správní orgány v případě, že u přestupce je naměřena hodnota stejná nebo nižší než 0,24 g/kg alkoholu, věc odkládají s odůvodněním, že toto množství se může vyskytovat v lidském organismu a v případě, že se přestupce nepřizná, že před jízdou požil alkoholický nápoj, věc nelze projednat. Ve svém výkladu se opírají o zkoumání soudních znalců, kteří tvrdí, že toto množství se u dospělého člověka může vyskytovat, aniž by požil alkoholický nápoj, jedná se o tzv. fyziologickou hladinu.

Vzniklá polemika, zda by tedy Policie ČR měla vůbec u takto vysokých hodnot započít přestupkové jednání, vyústila do rozhodnutí, že ne. V okamžiku, kdy policista odborným měřením zjistí, že řidič nepřekročil stanovenou hranici 0.24 g/kg alkoholu, nezahájí s ním přestupkové řízení a celou věc ukončí s tím, že nedošlo k naplnění žádné skutkové podstaty přestupku. Výjimku činí situace, kdy by řidič přiznal, že před jízdou požil alkoholický nápoj. V tom okamžiku policista musí postupovat standartním způsobem.

Dle mého názoru tento stav není správný. V České republice není tolerováno žádné množství alkoholu v organismu a žádná právní norma neoperuje s hranicí 0.24 g/kg alkoholu. Postup, který je ministerstvem dopravy a ministerstvem vnitra stanoven, by

při špatném výkladu celé problematiky mohl navodit stav, kdy by člověk získal klamný dojem, že může požit alkoholický nápoj, ale nesmí překročit hranici shora uvedenou. Když tato polemika byla rozebírána v tisku, všiml jsem si i jedné rozhlasové relace na radiu Impuls, kde komentátor svůj příspěvek uvedl slovy *“Policie ČR bude tolerovat jedno pivo před jízdou“*. Celá věc by mohla dospět do stejného stavu, jako když chodci vlivem mylných informací získali dojem, že mají na přechodech pro chodce absolutní přednost, a vlivem toho jich značné množství bylo zraněno, nebo dokonce přišlo o život.

Tabulkový diagram, jak postupovat při kladně detekci alkoholu v organismu – viz příloha č. 4.

8.2 Kladná detekce návykové látky v organismu

Jestliže byla řidiči zjištěna za pomoci DRUGWIPE 5+ přítomnost návykové látky v organismu, ihned se k němu přistupuje jako k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu dle ustanovení § 274 trestního zákoníku – *Ohrožení pod vlivem návykové látky*. Postup je obdobný jako v případě, kdy hladina alkoholu v organismu přesáhne 1 g/kg alkoholu, pouze je potřeba navíc zažádat o lékařské a toxikologické vyšetření – viz příloha č. 5. Navíc musí policista v *Žádosti o lékařské vyšetření* zažádat nejprve o úkon uvedený pod bodem D1 - *lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění jinými návykovými látkami a odběr moči ke kvalitativnímu průkazu těchto látek*. V případě pozitivního výsledku policista ihned zažádá i o úkon uvedený pod bodem D2 – screeningové vyšetření krve na OPL, odběr vzorku krve, vypracování lékařské zprávy k vyšetření na jiné návykové látky a uchování vzorku krve a moči.

U návykové látky je celkově mnohem těžší určit, jak moc je řidič ovlivněn a zda již je ve stavu vylučujícím způsobilost, což je nedílná součást skutkové podstaty uvedeného trestného činu. Vzhledem k povaze návykové látky ani nemůže být stanovena hranice, jako je to u alkoholu. Proto se zde při posuzování jednání pachatele musí vycházet i z jiných důkazných prostředků, jako jsou například znalecké posudky podezřelého apod..

8.3 „Problémový“ pachatel

Samostatnou kapitolu představují řidiči, kteří se odmítnou podrobit jakémukoliv vyšetření na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu. Ve většině případů se jedná o osoby, které jsou pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky a doufají, že odepřením vyšetření si nějak pomůžou. Není to pravda. Pouze v jednom případě, který rozvedu níže, tato možnost, byť pouze okrajově, pomůže.

Jak jsem již výše uvedl, řidič, který se odmítne při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti podrobit jakémukoliv zkoušce, či lékařskému vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, se dopouští přestupku dle ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) c) a d) z. č. 200/1990 Sb.. Sankce za tento přestupek a to pokuta ve výši 25 000 až 50 000,- Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let je natolik přísná, že se ve své podstatě vyrovná trestu, který hrozí řidiči motorového vozidla, u něhož byla odborným měřením zjištěna hladina alkoholu v organismu stejná nebo vyšší než 1g/kg alkoholu. V tomto případě, totiž když pachatel tohoto jednání odmítne lékařské odborné vyšetření, a policejnímu orgánu se nepodaří prokázat, že řidič je ve stavu vylučujícím způsobilost, není možno na řidiče hledět jako na osobu, která se dopustila trestného činu *Ohrožení pod vlivem návykové látky* a na řidiče se musí hledět jako na osobu, která se „pouze“ dopustila přestupku, jak je shora uvedeno.

A to je ten případ, kdy odmítnutí odborného lékařského vyšetření může v očích některých osob pomoci. A to v tom, že takto potrestaná osoba nemá učiněn záznam v rejstříku trestů.

Závěr

Ve své práci jsem se zaměřil na problematiku řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Cílem bakalářské práce bylo zdokumentovat a popsat mechanismus vyšetřování uvedené problematiky.

Zpracováním bakalářské práce jsem k uvedené problematice zjistil následující:

a) právní úprava jednání v silničním provozu – tuto problematiku na úseku správních deliktů řeší z. č. 200/90 Sb. a na úseku trestně-právní je to trestní zákoník. Dalo by se říci, že toto jsou dvě hlavní právní normy českého práva, které mají uvedenou problematiku na starosti. Existuje samozřejmě několik dalších právních norem, nařízení a vyhlášek, které celou problematiku silničního provozu zpřesňují a doplňují, ale pro běžné každodenní použití stačí běžnému občanovi znalost pouze těchto dvou.

b) stav na úseku vyšetřování a dokumentace jízdy pod vlivem návykové látky – v této oblasti došlo k značnému pokroku. Policie České republiky je dnes dle mého názoru již dostatečně vybavena na detekci a dokumentaci jízdy pod vlivem alkoholu. Alkotester je v současné době plně uznáván jako certifikované měřidlo a správním orgánům k zahájení správního řízení plně postačí údaje získané tímto měřidlem. Naopak v okamžiku, kdy chce policista provést vyšetření na přítomnost nealkoholické návykové látky v organismu, musí se spolehnout v prvopočátku pouze na orientační vyšetření přístrojem DRURWIPE 5+. Vzhledem k problematice zjišťování přítomnosti návykové látky v organismu (druh, množství, apod..) je tento systém pouze dostačující. Bohužel v současné době není žádná finančně ani technicky dostupná metoda, která by umožňovala Policii ČR provádět odborná měření.

c) administrativní zpracování – i zde je situace relativně bez problémů. Postupem času došlo ke značnému zjednodušení celé administrativní stránky, což snižuje možnost výskytu chyb a zrychluje celý proces předání příslušnému orgánu

d) znalost uvedené problematiky – tato práce neměla za úkol zkoumat jaká je znalost uvedené problematiky mezi příslušníky Policie České republiky. Přesto jsem zjistil, že každý policista, který má na starosti dohled a dozor nad bezpečností a plynulostí silničního provozu má možnost nastudovat potřebné informace z dostupných materiálů. Je ale chyba, že celý problém není nikde koncepčně zpracován jako jedna ucelená publikace. Celá problematika je roztržštěná do několika Interních aktů řízení, příslušných zákonů a vyhlášek. Proto doufám, že tato bakalářská práce by mohla přispět ke sjednocení postupů a zjednodušení seznámení s celou věcí.

Na závěr své práce bych chtěl uvést, že hlavní úspěch v potlačení tohoto negativního chování řidičů vidím v důsledné práci všech složek státní správy. Policie ČR je v současné době dle mého názoru dostatečně vybavena jak pravomocemi, tak prostředky ke zjištění takového jednání. Ale Policie ČR není jediným článkem v tomto řetězci. Po předání spisového materiálu buď soudu, nebo správnímu orgánu již nemá možnost ovlivnit výsledek celého řízení. Dle mého názoru je například chyba, že správní orgán nemá povinnost zpětně informovat policejní orgán, jak v dané věci rozhodl. Soud tuto povinnost má, a také ji plní. Je vždy dobré pro morálku celého týmu, když ví, že došlo k odsouzení pachatele.

Dále je potřeba už na základních školách vyučovat dopravní výchovu. Samozřejmě, že není potřeba učit tuto problematiku do nejmenšího detailu, ale základní znalosti by děti měli získat už v raném věku.

Dané téma jsem se snažil zpracovat komplexně, i když vzhledem k rozsahu práce spíše stručně, bez možnosti zacházet do přílišných detailů. Při psaní této práce jsem se snažil maximálně využít svých zkušeností a poznatků získaných za několik let služby u pořádkové policie ve funkci zástupce vedoucího oddělení pro výkon služby.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., *Přestupkové právo*. 13. vyd. Praha : Linde, 2006, 481 s. ISBN 80-7201-596-6
- HROZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Přestupky a správní trestání*. 4. vyd. Praha : Eurounion, 2008. 311 s. ISBN 978-80-7317-069-1
- KUČEROVÁ, H., *Dopravní přestupky v praxi*. 2. vyd. Praha : Linde, 2006, 431 s. ISBN 80-7201-613-X
- PRESL, J. *Drogová závislost, může být ohroženo i Vaše dítě?*. 2 rozš. vyd. Praha : Maxdorf, 1995. 88 s. ISBN 80-85800-25-X
- ŠÁMAL, P. et al. *Trestník zákoník I s komentářem*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 1287 s. ISBN 978-80-7400-109-3

Elektronické zdroje

- *BOBULE* [online]. ČSFD.cz. [cit. 19. března 2011]. Dostupný z WWW : <http://www.csfd.cz/film/233933-bobule/>.
- *Informace o nehodovosti na pozemních komunikacích České republiky za rok 2010* [online]. Policie České republiky. str. 1 [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW:<http://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- JANDA, M. *JAK PRACUJE: Oblafnout analyzátor dechu není možné!* [online]., 21. století, 18.8.2006, [cit. 2. února 2011]. Dostupný z WWW : <http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2006081819>
- KOLISCHOVÁ, L. *Vodku jsem si dal až po nehodě, tvrdil řidič se třemi promile policistům*[online]. Indes.cz, 7. 3. 2011, [cit. 12. března 2011]. Dostupný z WWW: http://olomouc.idnes.cz/vodku-jsem-si-dal-az-po-nehode-tvrdil-ridic-se-tremi-promile-policistum-1mo-/olomouc-zpravy.asp?c=A110307_113344_olomouc-zpravy_kol
- *Nejvyšší soud ČR* [online]., [cit. 8. března 2011]. Dostupný z WWW : http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf?opendatabase&lng=

- NOVÝ, P. *Opilec za volantem smetl ve smyku ženu s 11měsíční dcerou* [online]. Novinky.cz, 31. 1. 2011, [cit. 18. února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/krimi/223810-opilec-za-volantem-smetl-ve-smyku-zenu-s-11mesicni-dcerou.html>
- NOVÝ, P. *Řidič vypil půl litru alkoholu a v Praze naboural pět aut* [online]. Novinky cz., 5. 1. 2011, [cit. 18. února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/krimi/221455-ridic-vypil-pul-litru-alkoholu-a-v-praze-naboural-pet-aut.html>
- WIKIPEDIA. *Analýza* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Analýza>
- WIKIPEDIA. *Syntéza* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Synteza>
- WIKIPEDIA. *Dedukce* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dedukce>
- ZIKMUND, J. Ing. *Znalec v oborech zdravotníctví-toxikologie-chemie-instrumentální analýza* [online]. [cit. 17. ledna 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.zikmund.org/>

Legislativní dokumenty

- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 306/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Ostatní zdroje

- ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY DOPRAVNÍ POLICIE PP ČR., *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160.*, ze dne 4. prosince 2009. 36 s.
- ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY POŘÁDKOVÉ A ŽELEZNIČNÍ POLICIE PP ČR., *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 110.*,
- ŠVEC, P. *Policie chytne 90 opilých šoférů každý den.* Dnes. 14. 1. 2011, č. XXII/11, str. 1A-2A

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - jednorázová detekční trubice

Obrázek č. 2 - analyzátor dechu Dräger safety - Alcotest® 7410Plus

Obrázek č. 3 - přenosný kufr s příslušenstvím

Obrázek č. 4 - výtisk výsledku měření, provedeného analyzátozem dechu

Přílohy

Příloha č. 1 – návod k použití testeru DRUGWIPE 5+

Příloha č. 2 - Žádost o provedení zdravotního výkonu

Příloha č. 3 – Záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy

Příloha č. 4 – Tabulkový diagram, jak postupovat při kladné detekci alkoholu v organismu

Příloha č. 5 - Žádost lékařské a toxikologické vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou

NÁVOD K POUŽITÍ ORIENTAČNÍCH DROGOVÝCH TESTŮ

DRUGWIPE® 5+

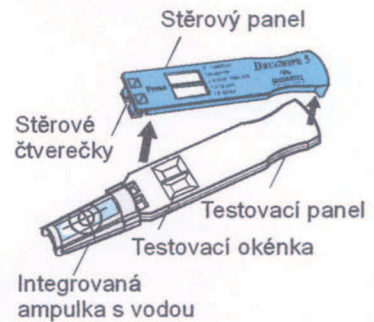
Pouze pro detekci drog ze SLIN.

Jen pro profesionální použití.

kat. číslo CF1100

CE IVD

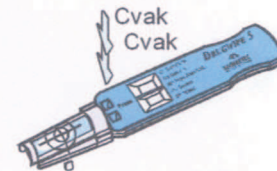
1. Před provedením testu zkontrolujte, zda není stříbrný obal poškozený. Zkontrolujte také datum spotřeby (datum expirace). Test s prošlým datem vyřadte.
2. Stříbrný obal otevřete u černého obdelníčku v místě perforace a test z obalu vyndejte. Stříbrný obal nevyhazujte, viz. poznámka dole.
3. V testovacím okénku jsou světle modré čáry, které po provedení testu zmizí.
4. Oddělte modrý stěrový panel od bílého testovacího panelu.

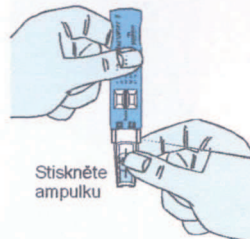
5. Požádejte testovanou osobu, aby si jazykem olízla vnitřní strany tváře. Testované osobě krouživým pohybem lehce setřete sliny z jazyka.

6. Stěrový panel zacvakněte zpět do bílého testovacího panelu tak, abyste uslyšeli slabé zacvaknutí.

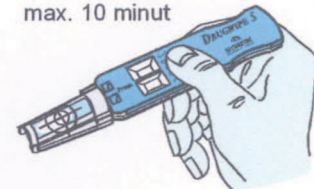

7. Test dejte do svíslé polohy. Terčík na ampulce s vodou stiskněte zvolna tak, abyste ampulku s vodou rozmáčkli. Po rozmáčknutí držte test ve svíslé poloze 10 - 15 sekund. Z rozlomené ampulky se uvolní voda, která aktivuje vyvolávání testu.

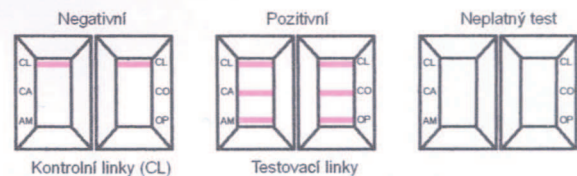
3 - 8 minut,
max. 10 minut

8. Test dejte do vodorovné polohy po dobu cca 3 - 8 minut, max. 10 minut.

9. V testovacím okénku se u nápisů CL (Control Line) objeví světle růžové kontrolní linky. Pokud je testovaná osoba pod vlivem nějaké drogy, světle růžová testovací linka nebo dokonce linky se objeví v testovacím okénku v místě se zkratkou drogy. I slabě růžová, přerušovaná nebo krátká linka, nebo i pouhý růžový bod, v testovacím okénku u zkratky drogy indikuje pozitivní přítomnost drogy.

CA - test je pozitivní na Cannabis (Marihuana)
AM - test je pozitivní na Amfetamin, Metamfetamin/Extázi
CO - test je pozitivní na Kokain
OP - test je pozitivní na Opiáty
CL - kontrolní linie funkčnosti testu

Pokud se v testovacím okénku u nápisů CL neobjeví žádné světle růžové kontrolní linky, test je neplatný a testování se musí opakovat s novým testem. Tento test je orientačním testem. Důkazem, potvrzujícím výsledek testu je toxikologický rozbor vzorku krve nebo moči. Metodiky zaměstnavatelů nebo vymáhání práva mohou stanovit jiný důkazní postup. Používáte-li testy DRUGWIPE v nepříznivých povětrnostních podmínkách, chraňte před deštěm testovací okénko. Nikdy se nedotýkejte stěrových čtverečků. Pracovní rozsah teplot 0 do +40 °C, dlouhodobé skladování +5 do +25 °C.

KRIMI
SEZAM
WWW.DROGOVETESTY.CZ

Výrobce: Securetec Detektions-Systeme AG, Eugen-Sänger-Ring 1D-85649 Brunnthal/München Tel.: +4989203080-1651
Distributor: LT Sezam s.r.o., Karlovarská 30/378, 161 00 Praha 6 - Ruzyně Tel.: +420 235 325 544

ŽÁDOST O PROVEDENÍ ZDRAVOTNÍHO VÝKONU

Žadatel - útvar/oddělení Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (číselný kód 3 pozice) -

Na základě příslušných ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů v platných zněních, žádám o provedení zdravotního výkonu:

A B C D1 D2 E F G H I J (zakroužkovat, vysvětlit viz Poučení) Počet zakroužk. výkonů :

.....
 Oeč hodnost, jméno a příjmení (hůlkovým písmem) razítko a podpis datum

Osoba : 1. podezřelá 2. obviněná 3. jiná:

Jméno a příjmení datum nar. :
 rodné číslo :

bydliště: státní přísl. :
 zdrav. pojišťovna: kód ZP pohlaví: muž - žena

Je důvodné podezření, že jmenovaný(á) je - není:

1. ovlivněn požitým alkoholem, 2. jinou návykovou látkou, event. jakou: 3. poraněn
 4. trpí psychickou poruchou, 5. přenáší v těle drogy, 6. nemocen:

Vyúčtování zdravotních výkonů Fakultní nemocnicí Na Bulovce, Budínova 2, Praha 8, 180 00

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
odborn.	kód výkonu	počet	podpis a razítko lékaře	odborn.	kód výkonu	počet	podpis a razítko lékaře

POUČENÍ

1. Pro nákladové středisko FN Bulovka :

Za druhostranně vyžádané zdravotní výkony se v souladu s § 15 odst. 9 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění, účtuje úhrada podle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami v platném znění a podle výměru Ministerstva financí o maximální ceně jednoho bodu za zdravotní péči na žádost Policie ČR (platný výměr Ministerstva financí, kterým se stanoví seznam zboží s regulovanými cenami).

2. Pro policisty - druhy výkonů, které je možné vyžádat :

A. Lékařské vyšetření a podání lékařské zprávy pro zjištění rozsahu újmy na zdraví za účelem právní kvalifikace jednání, které k újmě vedlo.

B. Lékařské vyšetření a podání lékařské zprávy o způsobilosti umístění do cely zadržení a zajištění, způsobilosti k policejním úkonům nebo způsobilosti k umístění do záchytného zařízení pro cizince, včetně event. stanovení podmínek pobytu, vydání potřebných léků a zdravotních pomůcek.

C. Lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění alkoholem, odběru krve nebo moče ke stanovení množství alkoholu.

D1. Lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění jinými návykovými látkami a odběr moče ke kvalitativnímu průkazu těchto látek.

D2. Screeningové vyšetření krve na OPL, odběr vzorku krve (2 zkumavky), vypracování lékařské zprávy k vyšetření na jiné návykové látky a uschování vzorku krve a moči.

E. Lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění jinými návykovými látkami a odběr moče (nejméně 200 ml) ke kvantitativnímu stanovení těchto látek v Ústavu toxikologie a soudní chemie VFN, Praha 2, Na Bojišti 3 (orgán PČR předkládá řádně vyplněnou zvláštní žádanku).

H. Odborné lékařské vyšetření psychiatrické.

I. Vystavení lékařské zprávy o zdravotním stavu bez vyšetření.

J. Další zdravotní výkon, např. popis tělesných markerů významných pro identifikaci, a jeho zdůvodnění

Chování ovládané řečnost unavené, zpomalené
 odmítavé agresivní nepřírozená veselost
 nervózní hyperaktivní zmatečné, neklidné
 apatické jiné _____

Nálada nenápadná depresivní tupá
 podrážděná euforická křičí
 vzlyká ustrašená panická
 pocít všemocnosti jiná _____

Koordinace pohybů koordinované nekoordinované - jak _____

Orientace: normální dezorientována (časově, místně ve vztahu k osobám)

Postoj: jistý / normální nejistý

Chůze: jistá / normální nejistá

Řeč: normální koktání nevýrazná překotnost mluvení upovídanost

Paměť: normální narušená, jak _____

Oblečení: přiměřené nepřiměřené znečištěné

Barva kůže: normální bledá, popelavá zarudlá jiná _____

Oči: normální zarudlé jiné _____

Tělesné známky: zápach alkoholu ano ne zápach konopí ano ne
viditelné vpichy po nitrožilní aplikaci JNL ano ne

Byla provedena výzva k lékařskému vyšetření s následným odběrem biologických materiálů:

ano ne nebyla nutná

Na výzvu se podrobila lékařskému vyšetření s následným odběrem biologického materiálu:

ano ne pouze lékařské vyšetření

Osoba požaduje lékařské vyšetření s následným odběrem biologického materiálu:

ano ne

Zadržen řidičský průkaz:

ano ne

Uložena kauce:

ano ne
ve výši: _____ Kč

Zabráněno v jízdě:

ano ne
způsob: _____

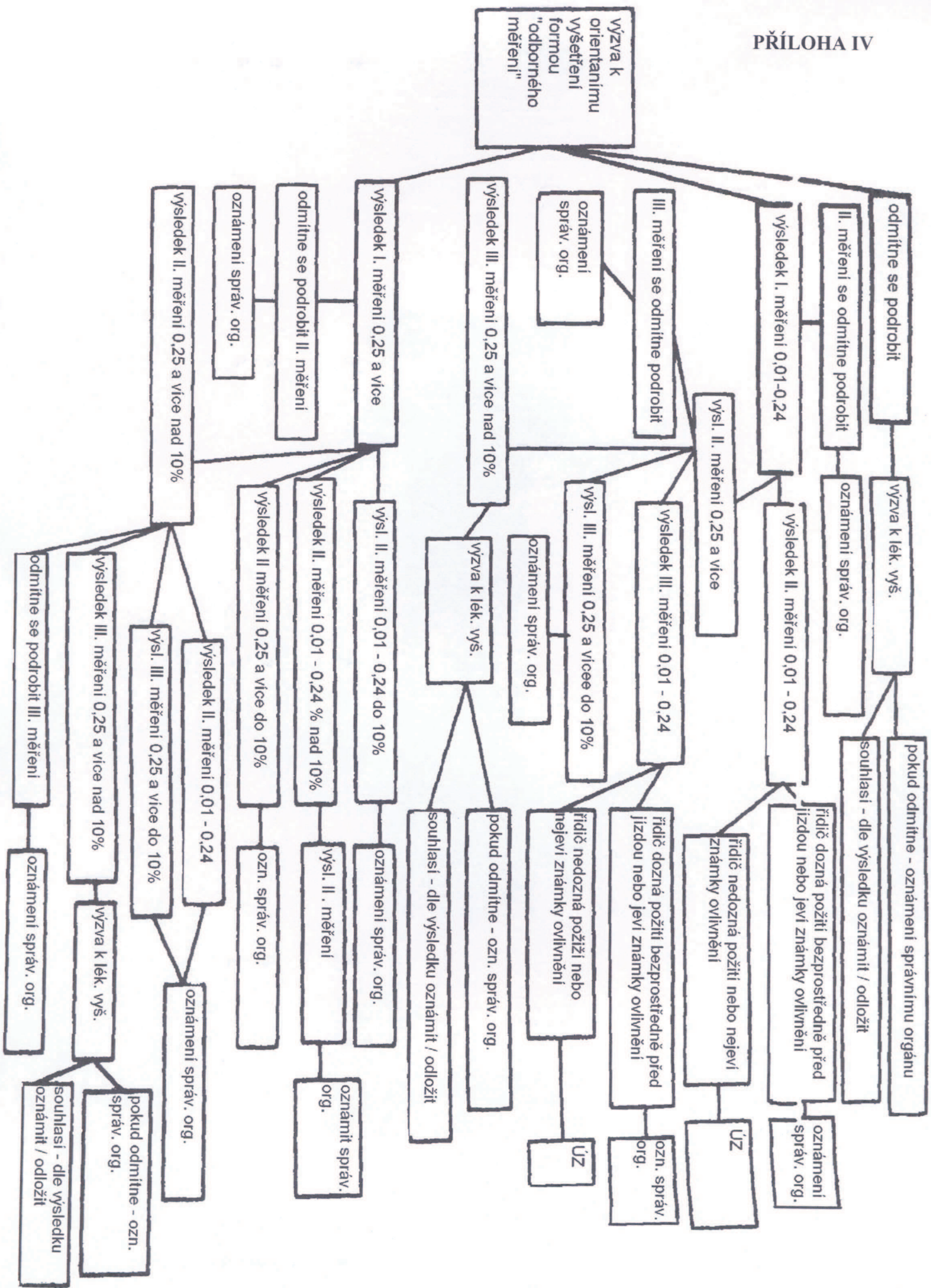
Další doplňující skutečnosti:

Kontrolu a hodnocení provedl:

Přítomen:

hodnost, jméno a příjmení, OEČ a podpis

hodnost, jméno a příjmení, OEČ a podpis

Žádost o lékařské a toxikologické vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou (NL):

Razítko žadatele, jméno, OEČ a podpis zodpovědné osoby	Datum	Č.j.
--	-------	------

A) VYPLNÍ ŽADATEL

Jméno a příjmení	Rodné číslo	Zdravotní pojišťovna	St. Příslušnost
Bydliště			
Důvod vyšetření		Doba deliktu	
Udává požití NL vč, alkoholu před deliktem		ano/ne	druh NL
Udává požití NL vč, alkoholu po deliktu		ano/ne	druh NL

B) VYPLNÍ LÉKAŘ PROVÁDĚJICI VYŠETŘENÍ

Lékařské vyšetření započato dne		v čase	
Anamnéza: Užívá léky, jaké, od kdy, dávkování poslední dávka:			
Substituční program (metadon, subutex apod): Od kdy užívá alkohol nebo jiné drogy, jaké, kdy naposled: Nemoc ano / ne, jaká:			
Těl. hmotnost	výška	teplota	puls
		pocení	křeče
		zvracení	pach dechu
Vědomí:	jasně	otupělé	somnolence
		bezvědomí	desorientace
		halucinace	
Chování:	zdvořilé	dysforické	exaltované
		překotné	neklidné
		agresivní	
Nálada:	normální	depresivní	euforická
		labilní	
	přiléhavá	nepřiléhavá situaci	
Řeč:	normální	nesouvislá	
		špatná artikulace	mnohomluvnost
Zornice:	střední	široké	úzké
Z. po osvětlení:	střední	široké	úzké
Spojivky:	normální	edematózní	zarudlé
		bledé	
Nosní přepážka:	normální	zarudlá	vřed
		perforace	
Nystagmus	Chůze jistá, kolísavá, padá, nemožná	Stoj o jedné noze	Pokus prst - nos
		Rhomberg	Předklon - záklon
Nález poranění, vpichů, čerstvé, starší, jizvy:			
Abstinenční příznaky:			
Odběr krve (2X10 ml) proveden dne	hod	min	
k dezinfekci kůže bylo použito:			
Odběr moče (50 ml) proveden dne	hod	min	
Odběru krve přítomen:		Odběru moče přítomen:	
Jiný odběr (například vlasy):			
Vyjádření lékaře osoba je -- není schopna procesních úkonů			
Doba ukončení vyšetření:			
Razítko zařízení, jmenovka a podpis lékaře, kde bylo vyšetření a odběry provedeny:			
C) VYPLNÍ SOUDNĚ TOXIKOLOGICKÁ LABORATOŘ			
Datum doručení vzorků:			
Druhy převzatých vzorků, množství:			
Poznámky:			
Vzorky převzal (jméno, podpis, razítko)			